

Ч. 2 (106) Р. XXVI

Аванґард

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Авангард

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ
Й АДМІНІСТРАЦІЇ :

«AVANTGARDE»
72 Bld Charlemagne
1040 BRUXELLES
Tél. 34.04.82.

ДВОМІСЯЧНИК ВИДАЄ ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ

VANGUARD

OFFICIAL PRESS ORGAN
OF THE UKRAINIAN YOUTH
ASSOCIATION IN EXILE
BI-MONTHLY

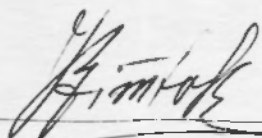
AVANTGARDE

REVUE DES JEUNES, BI-MESTRIEL
EDITE PAR LE COMITE CENTRAL
DE L'UNION DE LA JEUNESSE
UKRAINIENNE EN EXIL

Редагус Колегія з членів Центральної Управи СУМ
Редакційне листування й матеріяли
надсилати на адресу Редакції.
Це число зредаговано в Секретаріаті ЦУ СУМ
при співпраці Редакційного Гуртка Дружинників СУМ
Фотооптичний склад : Міля Сенічан,
Графічне оформлення : Графін Яків Гніздовський.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА 1972 РІК.

КРАЇНИ	ОДНЕ ЧИСЛО	РІЧНО
США	1.25 дол.	6.00 дол
КАНАДА	1.25 дол	6.00 дол
АНГЛІЯ	ф.шт. 0.30	ф.шт. 1.50
АВСТРАЛІЯ	0.90 дол.	4.50 дол.
БЕЛЬГІЯ	40 ф.фр.	180 ф.фр.
ФРАНЦІЯ	4 ф.фр.	20.00 ф.фр
НІМЕЦЧИНА	3 нм	15 нм
АВСТРІЯ	20 шіл	90 шіл
АРГЕНТИНА	150 пезо	800 пезо
БРАЗИЛІЯ	1.20 н.круз	6.00 н.круз.
ПАРАГВАЙ	60 гвар	300 гвар.

«А ви гартуйте ваші голоси!»

Кобзарю,
знаєш.
нелегка епоха
оцеї двадцятий неугомонний він.
Завихрень — безліч.
Тиші — анітрохи.
А струсам різним утрачаєш лік.

Звичайні норми починають старіти,
тривожний пошук зводиться в закон,
коли стоїть історія на старті
перед ривком в космічний стадіон.

Вона гр удьми на фініші розірве
Чумацький шлях, мов стрічку золоту,
і, невагома, у блакитній прірві
відчує враз вагому самоту.
І позивні прокотяться луною
крізь далі неосяжно-голубі...

А як же ми,
співці краси земної?
Чи голоси у нас не заслабі?
Чи не потонуть у вітрах простору?
Чи сприймуть велич нової краси?..

Тарас гранітний дивиться суворо:
— А ви гартуйте ваші голоси!
Не пустослів'ям, пишним та барвистим,

не скаргами,
не белькотом надій,
не криком,
не переспівом на місці,
а заспівом в дорозі нелегкій.
Бо пам'ятайте,
що на цій планеті,
відколи створив її Пан-Бог,
ще не було епохи для поетів,
але були поети для епох!

ШЕВЧЕНКІВ ПРИЯТЕЛЬ

ЯКІВ КУХАРЕНКО

(Наказний Отаман Чорноморського Козацького Війська)

Син Запорозького Козака Яків Кухаренко родився 1799 р. (по інших джерелах 1800 р.) в станиці Медведівській на Кубанщині.

15-літнім юнаком він вже почав військову службу і через дев'ять років за хоробрість та письменність, був підвищений до ранги хорунжого. Коли йому було 35 років, він вже командував прикордонним полком, що охороняв Кубанські землі по р. Кубані, і одночасно був членом Військової Канцелярії.

В 1842 році він вже був булавним старшиною, а в 1851 році був Отаманом Озівського Козацького Війська, а від 1852 р. — Наказним Отаманом Чорноморського Козацького Війська аж до 1860-ого року. Тоді з «чорноморців» (колишніх запорожців) та з «лінійців» (козаків московського походження) було створено Кубанське Козацьке Військо і Яків Кухаренко дістав звання Начальника Нижньокубанської кордонної «лінії».

19 вересня 1862 року Яків Кухаренко в бою з сусідніми кавказцями абадзехами був тяжко поранений і попав до них у полон та через тиждень — 26-го вересня помер від ран. Син його Степан викупив тіло батька від абадзехів при допомозі своїх «кунаків» (кавказьких приятелів). Тлінні останки завязатого хороброго козацького отамана поховано коло старого собору при Катеринодарській певності.

Про Отамана Якова Кухаренка залишилась пам'ять не лише як про видатного й хороброго генерала, але і як про талановитого письменника та знавця побуту запорозьких козаків. Він був автором таких праць: твір для театру — «Чорноморський Побут» (М. Старицький пристосував його до постановки на сцені з музикою М. Лисенка під назвою «Чорноморці»), далі — «Пластуни», «Вівці і чабани в Чорноморії» тощо, а також листування з Тарасом Шевченком. Збірник його оповідань, писаних українським чорноморським діалектом, видано 1880 року, а другий раз в Празі 1927 року.

* * *

Отаман Яків Кухаренко, їздивши в службових справах до Петербургу, де перебував тоді Тарас Шевченко та де училося багато кубанських козаків, земляків Кухаренка, познайомився близько з нашим поетом. В скорім часі вони обидва стали великими і щирими приятелями. Те приятельство не переривалося між ними і в ті часи, коли Шевченко був караний царською владою. Кухаренко захоплювався творами Тараса Шевченка, який надсилав йому їх в своїх манускриптах і навіть присвятив йому свою поему «Москалева криниця». Також Яків Кухаренко посилав Шевченкові свої твори, просячи на них критику. Обидва вони щиро листувалися.

Польський письменник Є.Єнджеєвич в своїй цікавій праці про Т. Шевченка — «Українські ночі або родовід Генія» пише про Кухаренка слідуюче. (Тут наведемо дотичний текст в перекладі з польського Костя Мандзенка-Костинського. Чікаго, 1971 р.)

«Генерал Кухаренко був людиною під кожним оглядом гідною признання й пошани. Вояцьку простоту, без грубіянських манер, почувував з правдивою шляхетністю і добротою. Маючи літераторські здібності, снував барвисті оповідання з життя чорноморців...

Згідно з колишньою запорозькою термінологією, земляки титулували генерала Курінним Отаманом. Кухаренко дійсно був живим носієм запорозьких традицій.

Нічого дивного, що Тарас прилинув до нього цілою душею, а він поза Тарасом не бачив світу.

Шевченко тоді мешкав на Василівському острові з двома земляками, студентами Академії, Тначенном і Єжовим. Три молоді господарі створили там щось немов би літературний курінь, в

якому панувала атмосфера січового братерства. Кухаренко став кошовим отаманом, до нього говорили «батько».. Всі інші називалися курінні товарищі.»

Архів Отамана Якова Кухаренка та його листування зберігав у себе предсідник Кубанської влади новіших часів П.І. Курганський, що помер на еміграції 31 серпня 1957 року. Про долю того архіву нам не пощастило довідатися. Але в книзі «Листи до Т.Г.Шевченка», виданій Академією Наук Української РСР в Києві 1962 р, знаходимо шість листів від Якова Кухаренка, поданих за автографами їх авторів.. Тут наведемо кілька уривків з тих листів, які чи ненайкраще показують ту ширю й духову приязнь, яку мав Кухаренко до Тараса Шевченка.

3 листа 2.XI.1844 зі станиці Уманської на Кубанщині:

«Брате, курінний товаришу, Тарасе Григоровичу! Де ти в Бога взявся? Год цілий, як я прошу своїх черників (черкесів, як називав Шевченко студентів кубанців в Петрограді. Прим. наша Ант.К.) щоб дали мені про тебе звістку: де ти дівся, або де живеш? Але хоть би одно слово об тобі од їх получив. Тепер бачу, що ти живий... Спасибі тобі, брате рідний, що згадав єси мене. Скажи мені про себе трохи більше: як ти тепер живеш і при чому?..Смашно цілую тебе. Твій поки світ сонця Яцько Кухаренко».

3 листа 25.V.1845 зі ст. Уманської:

Курінний товаришу! Брате! Тарасе Григоровичу! Із Таганрога дві дороги на нашу Вкраїну, перша: прямо через море байдаками на Ейську косу... друга — на Ростов і Кушовку... А з Кушовки курінний отаман Моргун, до якого ти прямо їдь, домчить тебе до мене чим знатиме, бо йому вже сказано... Приїзди, будь ласка, до нас подивитись на тих потомків, котрі два віки різались з ляхами, а третій з черкесами. Нічого більше тобі не скажу, надіюсь балакати побачившись, а до того часу будь здоров, як вода, багатий, як земля — бий лихом об землю, як швець монрою халявою об лаву, а я поки світа сонця Тобі, брате! Буду широ слугувати. Я. Кухаренко».

3 листа 18.XII. 1856 р. з Єкатеринодару:

«Будь здоров, Тарасе Григоровичу! Письмо твоє, мій старий друже! тричі писане, дійшло до мене в в такий час, як пранці, (французи. Прим. Ант.К.) британці та турки поганці заходились воювати... Та й до чорта їх нашевкалось паровими байдаками в Чорне море, а потім в Азовське! Сусіди наші (нехай своєму родові сняться) погані черкеси, тоже заграли в біса, пробій: хоть калавур кричи, ніколи й носа втерти... В Москві Щелкін прочитав мені напам'ять «Пустку», я зараз одгадав: се, каму, Тарас писав... Хіба диво пізнати мову Тарасову, знавши Тараса добре?... Я йому прочитав твоє письмо до мене. Він заплакав. Довгенько говорили

об тобі, хто що знав. Будь здоров та щасливіший, як був! Сього тобі од душі і серця желяю. Тебе любящий і поважующий Я.Кухаренко».

3 листа 8.III.1860 р. з Єкатеринодару:

«Спасибі тобі, брате, курінний товаришу Тарасе Григоровичу, за пам'ятку, що згадав мене, прислав нових «Гайдаман»! Шкода, що не оддрукував ти за єдиним разом «Пустки», «Криниці» і прочого тобою мені присланого з того окаянного Петровського... Дай, Боже, щоб ти був здоров і не забував довіку кохаючого тебе Якова Кухаренка».

З тих листів, між іншим, видно як близько стояв Кухаренко до таких українських діячів, що про них часто згадував в своїх листах до Шевченка та просив переназивати їм поздоровлення, як: Костомарову, Срезневському, Гулакові, Кукольніку та іншим.

А що писав Тарас Шевченко своєму приятелеві Кухаренкові? Про це подаємо за «Українською Малою Енциклопедією» проф. Є. Онацького тільки слідуюче. В 1842 році Тарас Шевченко писав до Якова Кухаренка, дякуючи йому за те, що він не забув одиного на чужині (на Московщині), між іншим, слідуюче: ... «Переписав оце «Слепую» тай плачу над нею: який мене чорт спіткав і за який гріх, що я оце сповідаюся кацапам черствим кацапцьким словом! Лихо, брате-отамане! Їй – Богу Лихо!...».

В листопаді 1844 р. Шевченко писав до Кухаренка, називаючи його Отаманом, таке (подаємо за Є.Єнджеєвичем): «Був я торік в Україні, у Межигірського Спаса і на Хортиці, скрізь був і все плакав. Сплундрували нашу Україну катової віри німота з москалями, щоб вони переназилися»...

Цей лист показує відношення Тараса до москвинів та до їхньої мови, про що він так щиро висловився своєму приятелеві Отаманові Чорноморського Козацького Війська, вшануванню пам'яті якого присвятили ми цю коротку замітку. Подали ми її на підставі таких джерел:

1. Українська Загальна Енциклопедія т.II . Львів-Станиславів-Коломия, 1932 р.
2. Євген Онацький – Українська Мала Енциклопедія. Буенос Айрес, 1960 р.
3. Листи до Т.Г. Шевченка. Вид. Академії Наук Української РСР, Київ, 1962 р.
4. Український Радянський Енциклопедичний Словник т. II, Київ 1967 р.
5. Г.В. Губарев і А.І. Скрилов – Козачий Словар-Справочник т. II., Сан Ансельмо, Каліфорнія, 1968 р.
6. Є.Єнджеєвич – «Українські ночі або родовід генія» – переклав з польського Кость Мандзенко - Костинський. 1971.

З ВЕЛИКОГО ЗДВИГУ

Вже зранку, в неділю 5-го грудня 1971 р.т тисячі українського громадянства, прибували до парку Трес де Фебреро, щоб скласти поклін найбільшому Синові України Тарасові Шевченкові.

На посвяченні пам'ятника Т. Шевченкові з'їхалися численні делегації Канади, ЗСА, Парагваю, Уругваю, Бразилії й Венесуелі.

Почесна президія свята складалась із церковних представників: Владика Мстислав (ЗСА) — Митрополит Української Православної Церкви, Владика Йов з Курітиби — єпископ У.П.Ц. у Півд. Америці, о. митрат др. В. Кушнір з Вінніпегу — голова президії К.У.К., о. шамб. М. Харина — від УНКА, та представники українських установах: Й. Лисогін з ЗСА — голова президії СКВУ, др. Р. Малашук (голова Г.У.Л.В.У), п-ні Слава Стецько — Ц.К. АБН, др. Б. Стебельський — АДУК, м-р. О. Коваль з Бельгії — голова ЦУ СУМ, пп. Петро Башук — СУМ Канади, д-р. М. Остафійчук — КУ СУМ Канади, п. Онуфрій Стрига — голова КУ СУМ Аргентини та багато інших.

Перед пам'ятником Тарасові Шевченкові, зайняли відповідні місця сумівці Аргентини в одностроях з прапорами.

Амбасадор ЗСА в Буенос Айрес, Джон Дейвіс Ладж, в своїй промові виявив себе великим оборонцем українських прав. «Хай живе вільна Україна!» — закінчив Амбасадор свою промову.

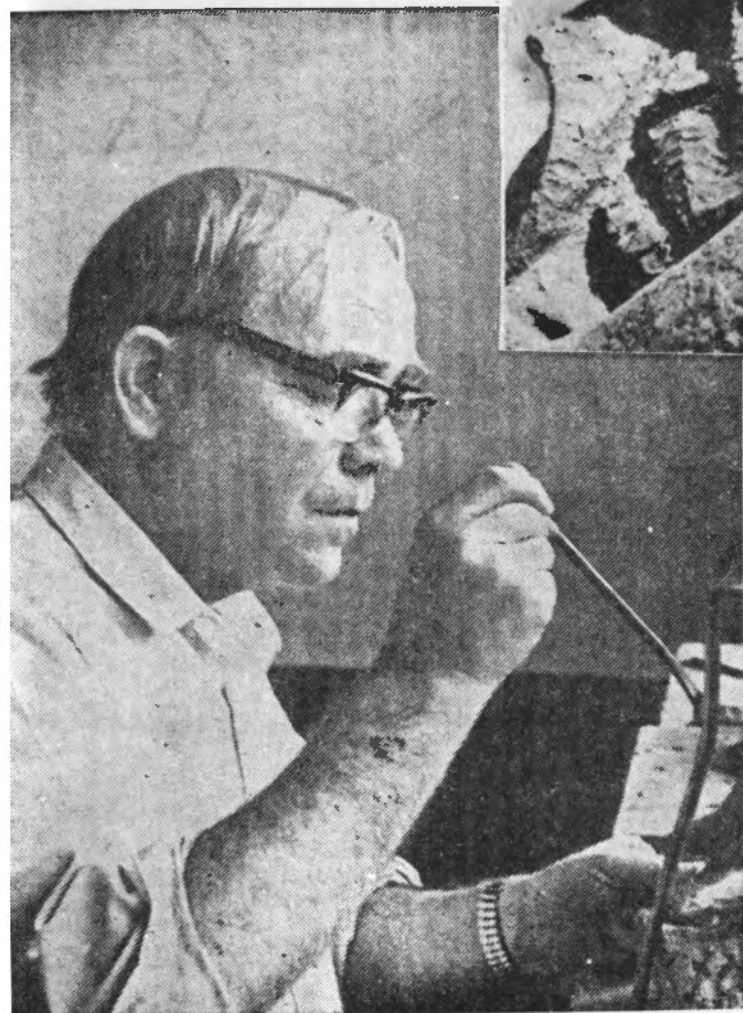
Канадський Амбасадор Альфред П. Біссонет склав еспанською мовою свій привіт і признання українцям за спорудження пам'ятника найбільшому Поетові України.

СУМ АРГЕНТИНИ В МАРШІ ДО ПАМ'ЯТНИКА 5.12.71

**МИСТЕЦЬ І
ПАМ'ЯТНИК**

Т. ШЕВЧЕНКО В
БУЕНОС АЙРЕСІ
ДЕТАЛЬ З ПАМ'ЯТНИКА

ЛЕОНІД МОЛОДО-
ЖАНІН ПРИ ПРАЦІ

ГОСТИНА В ТУСМ І СУМ З НАГОДИ ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА Т.ШЕВЧЕНКОВІ В
БУЕНОС АЙРЕС

За столом почесні гості: Голова ЦУ СУМ мгр О. Коваль, пані мгр
С. Стецько, др Р. Малащун, П. Башун і др Б. Фштей, з лівого боку
за столом: секретарна КУ СУМ Аргентини - Т. Михайлів і голова
ТУСМ - Ігор Василик.

Глибоко патріотичну промову виголосила п-ні С. Стецько. В своїм слові вона висловила протест проти московського окупанта, та підкреслила що визвольна боротьба поневолених народів доведе до розпаду московської імперії. Вона звернулася з закликом до учасників, щоб тут у вільному світі працювали для звільнення наших братів і сестер в Україні. Чудесна промова п-ні С. Стецько врізалась глибоко в пам'ять української молоді.

Вкінці всі українські організації продефілювали перед пам'ятником Тарасові Шевченкові. Дефіляда осередків СУМ — викликала дуже гарне враження серед аргентинських журналістів, та глядачів.

Голова ЦУ СУМ, мгр. О. Коваль, виголосив відтак привітальну промову на бенкеті і передав учасникам привіт від ЦУ СУМ.

Наш дорогий гість закликав українську молодь до великих діл для добра українського народу, продовжувати боротьбу за визволення Української Держави.

Відкриття пам'ятника Генієві України залишить надовго прекрасні спогади в серцях і думках сумівської молоді в Аргентині.

Пам'ятник Шевченка в Буенос Айрес є новим символом визвольної боротьби українського народу!

Маруся Полоз
член КУ СУМ Аргентина

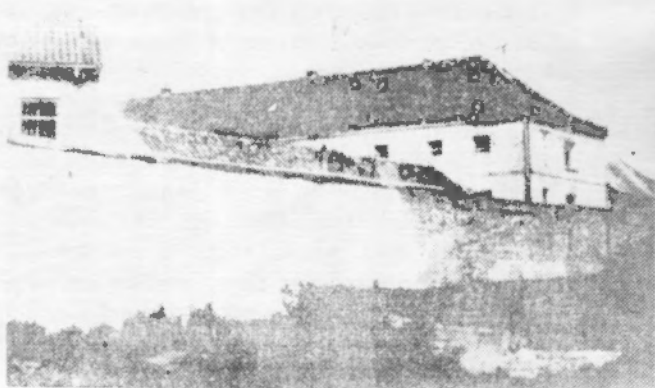
Психіатричні заведення - «школа ідеологічного виховання»

КАТУВАННЯ П. Г. ГРИГОРЕНКА Й І. В. ЛАЗУТИ

Є. Дріт

Скільки людей мучиться в советських домах для божевільних задля своїх ідей? «Самвидав», що виходить тайкома і що деколи появляється тут на Заході, подас нам імена лише визначніших осіб, а скільки невідомих нам осіб мучиться в тих домах, гірших від найстрашніших тюрем? Вістрія К.Г.Б. звернене найбільше проти «ідеологічних бунтівників», віруючих в Бога, наукових та мистецьких діячів. Деякі лікарі на службі таємної поліції лвно підкреслюють мотиви, ізза яких лікують цілком здорових людей. Об'єktiv ясний: привести до ідеологічної «одноманітності» і політичної єдності усіх «революціонерів», хто б вони не були і звідки б не походили. «Вас замкнули в тім шпиталі тільки за вашу політичну ідеологію», признаються вони тим, що вимагають демократичної свободи. «Наше завдання — лічити вас із ваших ідей, а поза тим ви нормальні люди. Щойно тоді випуститься вас звідси, коли покинете ваші політичні переконання».

ГЕН. П. ГРИГОРЕНКО. ПСИХІАТРИЧНИЙ ШПИТАЛЬ В ЧЕРНЯКОВСЬКІМ

Типічним, а zarazом і трагічним зразком вищенаведеної лікарської політики є П.Г.Григоренко. Особовість в нього така приваблиюча, а сила характеру така невблаганна, що не можна не схилити перед ним голови. Він уже від трьох літ мучиться між божевільними.

3-ого березня 1970-ого року жінка генерала звернулася до Заходу: «Я звертаюсь до всіх людей. Петрові Григоренку загрожують смерть! Я звертаюсь до всіх демократичних організацій, які заступаються за права людини; до всіх людей на цій землі, що люблять свободу! Поможіть мені бідній жінці! Спасіть мого чоловіка! Свобода кожної людини є свободою всіх!»

Світова преса відгукнулася на цей заклик і на своїх сторінках друкувала справу Григоренка, але скоро, може й заскоро, «обернула сторінку». А в дійсності велика кількість документів відносно генерала Григоренка наświetлює приваблиючим слайдом драму, що охоплює всіх людей із нижчих верств, що терплять такі самі муки, що й він. Незважаючи на всі прохання, комуністична влада відмовляє їм судової процедури, навіть між «замкненими мурами», боячись, щоб вони не дійшли до відома тут на Заході. Ув'язнення в домах для божевільних, часто на життя, дає москалям можливість усунути й віддалити «ідеологічних бунтівників». Якщо один не захочеться, не тримається в «нормах», то він «анормальний». Ось безглузда логіка тоталітарних режимів.

В своїй тюремній щоденнику Григоренко занотовує:

«Я був свідомий того, що зовсім не шукалось за доказами якихось злочинів, але за способом, щоб «перезаконити» закон. Отже мені нічого іншого не лишалось як признатись до моєї «глупоти». Я також знав, що мене замкнули б в домі вар'ятів, одинока рація існування якого — зробити «небезпечними для суспільства» людей цілком здорових, що не подобаються КГБ. В Ташкенті лікарі не завважили нічого дивного в поведінці Григоренка і відпустили його з лікарською посвідкою, що він на сто відсотків нормальна людина. Однак КГБ не було задоволене з цього, тому привезено генерала до психіатричного інституту в Сербськ, де діагностика звичайно уже заздалегідь встановлена. Уривки із процесу над генералом показують нам деяких справжніх анормальних осіб, яких Буківський зневажливо називає представниками «анти-медицини».

Ось діалог «хворого» з лікаркою Маргаритою Фелінсієвною: — «Петре Григоровичу, ви отримували річно від академії около вісім сот рублів. Що вас спонукало бунтуватись проти режиму? Що вам бракувало?» Я подивився на неї і зрозумів, що яка-небудь моя відповідь даремна. На її думку хто своїм революційним настанням позбавляється прямо чи непрямо власних матеріальних дібр, ненормальний, бо здорова людина цього ніколи не могла б зробити. Я відповів коротко: «Ви цього не можете розуміти. Мені бракувало повітря». Треба було бачити вогник радості, що заблимав в її очах, скорість, з якою вона занотувала мою відповідь як безсумнівний доказ моєї «глупоти».

Інше:

«Петре Григоровичу, на допитах ви признались були до вашої провини.»

«Я ще й тепер признаюсь.»

«Як то можна пояснити? Раз заявляєте так, раз сяк.»

«Я признаюсь не до провин, до яких ви хотіли б, щоб я признався. Одинокий мій блуд — я за скоро присвоїв собі не роздумуючи, паршиве політичне виховання, що комуністична влада накинута на мене. Ціль цього виховання: довести всіх до політичної одноманітності, скриваючи вашу фальшивість під гаслом: «Ідеї Леніна непомилкові». Коли я, читаючи твори Леніна, натрапив на великі контрадикції між його ідеями і нашим сучасним життям, я вирішив вернути до джерел: до Леніна... Наше комуністичне життя впродовж років так змінилось, що ніхто на цьому світі не міг би нас завернути на ідеологічний і політичний рівень, що існував в 20-их роках, ба й навіть в 50-их роках...Якщо вважається нормальним тільки того, що притакує, potwierджує це все, що йому накидає «режимська бюрократія», то я гордий з того, що я «анормальний». Щоб поступати вперед, треба насамперед опертись на часі, на теперішність, послуговуючись теоретичною спадщиною Леніна, беручи під увагу набраний досвід».

В лютому 1971-ого року Григоренчиха звернулась вдруге до світу. В тім самім часі генерала перевезено до лікарні-в'язниці в Черняковськ, значно гірше ніж в Сербську. Заклик представляє нам хвилину за хвилиною голгофту Григоренка. Як тільки генерал прибув на місце, підійшли до нього двоє агентів КГБ і радили йому відректись його політичних переконань, інакше... Григоренко відкинув їх «добрі» ради. Кілька тижнів пізніше його знову приведено перед комісію «спеціалізованих» лікарів:

«Петре Григоровичу, як стоїте з вашими переконаннями?»

«Переконання — це не рушавиці, що їх можна міняти довільно,» рішучо відповів генерал.

Вирок немилосердний: «Пацієнт далі хворий. Треба підсилити лікування». Це лікування ніщо інше як страшні тортури. Ось деякі приклади. В тюремній камері Григоренка не було туалету і вийти з камери, коли того вимагали його фізіологічні потреби, було неможливо. Генерал терпів на діярею... Він звіряється своїй жінці: «Все моє тіло вкрите ранами. Моя шкіра так горить, мов би я з киплячої води виліз. Мої ночі — це тортури.» Жінка генерала мусіла аж три місяці боротись, щоб могли вислати мужові білизну. Рани, що він отримав під час другої світової війни, відчинились...

Ось останній заклик в'язня: «Щоб мене освободити, домагайтесь, щоб змінили фальшиву діагностику. Домагайтесь, щоби одна комісія, наділена повними правами, прийшла і розглянула, в яких умовах проживають в'язні чи радше «хворі» тут в Черняковськ. Умовини тут жахливі. Навіть звірі живуть краще від нас.»

КГБ чатує не тільки на «ідеологічних бунтівників», але й також на віруючих у Христа, головно на тих, що є провідниками даного християнського згромадження. Такою особою у Гродні був І. В. Лазута. Коли його заарештували, 24 членів даного згромадження вислало послання до багатьох християн, католиків і православних. Це «послання» появилось і тут на Заході. «Дорогі браття і сестри в Христі! 11-ого лютого 1970-ого року, тайні агенти КГБ

В ЦІЙ ХАТІ ВИКРИТО ПІДПІЛЬНУ ДРУ-
НАРНЮ. СЕЛО ТОРУНЬ, УКРАЇНА

ТАЄМНА ПРОЩА В ЛІСІ
(ФОТА З «КАТАКОМБ»)

вдерлись до помешкання Івана Васильовича Лазути і його заарештували. Куди його ув'язнили, ніхто не знав. Щойно по довгих розшуках вдалось матері і рідні дізнатись, що з ним поведяться ніби з божевільним. Його вважають за ментально хворого. Ось свідоцтво тих, що з ним працювали на заводі. «Була це надзвичайно симпатична людина. Вмів бути своїм паном. Одночасно був скромний. Коби всі були так як він.»

Як тільки привезли Лазуту до психіатричного шпиталю, лікарі його відразу доставили між божевільних. Зачались муки. По багатьох уколах інсуліни Лазута негайно підупав на здоров'ї і мало бранувало, щоб не помер. Лікарі зменшили дозу. Часті були «дружні розмови» між ним і лікарями. Одного разу Лазута запитав їх: «Що станеться зі мною, якщо відречусь Христа; якщо не буду більше брати участі на сходах; якщо перестану цілком молитись?» «Втім випадку відпустимо тебе до хати,» відповіли йому лікарі. Усе це ясно показує нам їх наміри і методи, якими хочуть нас знівечити. Завваживши, що ні процеси, ні засуди не можуть нас заломити, вони стараються замкнути нас в домах для божевільних, надіючись тим самим отримати бажаний ефект. Бачачи, що погрожування нічого не помагає «головний» лікар, зробивши Лазуті кілька уколів інсуліни питає його: — «Отже, Лазуто, відрікаєшся Бога чи ні?» Після негативної відповіді: «Ні? Не бійся. Ми тебе ще вилічимо із твого фанатизму.» Внаслідок цього вони вкладали все своє «лікарське знання», щоб заломити і скінчити раз назавжди з Лазутою. 11-ого лютого руки в Лазути страшно напухли. 16-ого квітня Лазута був такий хворий, що не міг підвестись з ліжка. Після цього — тиша.»

Так закінчується послання. Що сталося з Григоренком і Лазутою не важко догадатись. Вони там не одинокі. І це діється в кінці ХХ-го століття.

ОДНА ІНТЕРПЕЛЯЦІЯ

МІНІСТЕР П. ГАРМЕЛЬ

ського уряду, як це мало місце по відношенні до викритих в Бельгії советських шпигунів, які не тільки що не були арештовані, але ще й деякі вільно далі перебувають на терені Бельгії. Віллі Кейперс пригадав, що Україна є членом основником Об'єднаних Націй і що Бельгія повинна ладнати справу свого громадянина Ярослава Добоша прямо з українською владою в Києві, а не через Москву. Саме арештування Ярослава Добоша органами КГБ без конкретного висвітлення меритум справи, посол В. Кейперс вважає як замах на суверенність бельгійського народу, а такі випадки мусять знайти належний осуд і санкції. Україна підписала Деклярацію Об'єднаних націй разом з Бельгією та іншими державами і та деклярація є в зобов'язуючій силі від 12 січня 1951 р.

Посол Віллі Кейперс виявився також добрим знавцем внутрішніх справ соціальних та національних відносин, цитуючи Леніна про національну рівність між народами та про права на державне відокремлення для України, як і інших народів. Він ствердив, що ці тези в теперішній ситуації є позбавлені всякого значення, бо за це там строго карається. Арешт Ярослава Добоша треба розглядати як претекст до покарання українських літераторів, яким є питомих порив до волі. Він висловив побоювання, що молодий студент Ярослав Добош є використовуваний советським режимом в тому саме змислі. Тому Міністер Зовнішніх Справ повинен

Міністер зовнішніх Справ Бельгії П'єр Гармель був запрошений 12.4.72 до бельгійського Парляменту щоб відповісти на інтерпеляцію посла з урядової опозиції (Фольксуні) Віллі Кейперса в справі Ярослава Добоша, арештованого 7.1.72 органами КГБ у Львові. Посол Віллі Кейперс в 10-хвилинній промові з'ясував суттєві моменти справи Ярослава Добоша, надаючи їй значення дипломатичного акту в стосунках між Бельгією і СРСР. Він зробив замітку на адресу советського уряду, що той не респектує «правил гри» і зовсім не керується гуманними жестами бельгій-

ПОСОЛ ВІЛЛІ КЕЙПЕРС

зробити все можливе щоб цьому поневірянню запобігти.

Посол поставив Міністрові два питання :

1. Що досі зробив Міністер в справі нашого громадянина (Я.Добоша)
2. Які заходи Міністер думає прийняти щоб в рамках культурних зв'язків між Бельгією і СССР краще забезпечити інтереси наших громадян в СССР

Міністер П'єр Гармель в своїй відповіді підтвердив труднощі на які він натрапив що до звільнення Ярослава Добоша, зокрема щоб дізнатись про докладні причини арешту та добитись відвідин арештованого. Перші відвідини бельгійськими дипломатами могли відбутись щойно 21.2.72 тобто 6 тижнів після арештування. Міністер підкреслив що за цілий час не було майже дня щоб у цій справі не роблено певних старань. На жаль консулярний договір між Бельгією і СССР ще не ратифікований і тому не можна на нього покликатись. Він має однак надію що справа буде корисно розв'язана як для Ярослава Добоша так і для бельго-советських стосунків, mimo всіх труднощів які треба поборювати.

ГОЛОДОВІ ПРОТЕСТИ СТУДЕНТІВ

Бельгія : Бельгійські та українські студенти з університетів Брюссель, Гент, Лювен, атенеум в Генк і школи в Ейздені відбули 24.25.3.72 40-годинну голодівку під комунальним будинком в Масмехелен, в місцевості де живе родина Добошів. При цій нагоді роздано певну кількість роз'яснюючих летючок про топтання людських прав в СССР з закликом стати в обороні Ярослава Добоша. Фляманська преса помістила знімки голодуючих з відповідними прихильними коментарями.

Англія : Колишній студент з семінарії в Римі, М.Фортуна, шкільний товариш Я.Добоша, вирішив прибути з півночі В.Британії до Лондону і провести однотижневу голодівку під советською амбасадю на знак протесту проти арештувань. Культурних діячів з України. До нього долучились ще декілька українських студентів які видержали цілий великодний тиждень на голодовій стійці даючи інформації проходом про ціль їхньої голодівки. Ветичі написи в обороні арештованих притягали здалена увагу людей. Про цю добу голодівку, яку голодуючі по-геройськи видержали були короткі згадки в пресі.

СТРАСНИЙ ТИЖДЕНЬ ЗА БОГА, ЗА УКРАЇНУ.

Роздуми – жаління.

Розложив я свої пожитки, сів у кутку коло брами, видовищем для прохожих став – я і мої намальовані ідеї. Так у Хвітну Неділю ранком почалась тижнева голодівка. Переходили, зупинялись, читали та не хотіли зрозуміти. «Чому ви британці, мовчите!?» читали. Люд мій гине! Та не на вашу користь говорити, бо це не ваша шкура, ані брати ваші. Апатія тут володарем. Переходила німа й одурена товпа та подивляла «глупого українця».

«Чому? За що ти тут караєшся? Ми дали тобі нашу хату і школу, та чого ще від нас ти хочеш?» Закам'янілі у вас серця. Витлумачував я їм та не міг розтопити тисячолітнього льоду. Цей рід нам тільки pomoже загубити нашу свідомість.

На другий день множився люд перед очима. Поглянув. Молоді обличчя. Глибокі очі розуміння проривали суміжну байдужість та вривалися в нутро моєї душі. Вони знали в чім тут річ. Мовби перші християни вони прийшли з півночі острова до цього цирку, щоби віддати себе за віру і волю своїх братів. Молоді, та не жаліли свого здоров'я ані ванацій. Знали вони, що будуть терпіти того тижня.

Розклали свої накривала на кам'яні пішохідні плити цієї сучасної Голгофи і зробили з неї кляптин своєї Вітчизни. Усміхнулись і сіли. Та всі з'єдналися духом в одного незламного сторожа нашої святої віри і правди, перед людством. Людожерні нацали, чортівські ті сини, теж повзали попри нас, зуби шкірили, знали добре чому ми себе самих на жертву принесли перед московською корою. Надоїли ми їм та нерви торгали українським духом і завзяттям. Сторожили своїм життям цей кляптин Вітчизни, і в день, і в ночі. Зимні були ночі та неспокійні дні. Мокли на холодному дощі українські квіти і згиналися не раз під буйним вітром та він їх не зламав. Процвітали. Научали цю німу юрбу туристів, які збиралися довкруги нас, про минулу і теперішню долю України та других підяремних республік. Про страдальних наших братів і сестер в тім червонім «раю». Здивовані та зворушені повертались до своїх країн, може щоб забути пробуджений то-

го дня голос совісті.

І знов смеркає. Втовлені мої очі глядять на небо, шукаючи надії та зрозуміння. Могутнє дерево спускає своє галуззя, мов би зрозуміло чому ми під ним лежимо, і наче хоче нас захистити від байдужого світу. Появляються зорі над цим гілястим велетнем, — льодові зорі. Спускаю свої очі. В ту мить натрапляю на дівочі сині оченята, чисті та палкі, і забуваю про все на світі... солодко зітхаю. Лесю,... дала ти мені витривалости до кінця.

Заснули мої друзі, щоб знову прокинутися ранком і знову терпіти, мов Тарасів Прометей, за своїх друзів, за свій народ забутий. Та знову натовп народу коло нас. Зпоміж байдужих цих істот замітили ми зморщені трудом і горем обличчя. Гарячі очі приблизилися до нас, та зашепотали крізь сльози: «Ми з вами... хай добрий Бог вас стереже.... ми вдячні.... хоч ви дбаєте про моїх дітей....» Старенька жінка спустила дряжачі свої руки та покляла перед нашими ногами квіти, сині та жовті квіти. Гірка але тепла сльоза покотилася по її материнському обличчі та впала на холодний хідник. Її вдячна усмішка розпалила наші молодечі серця любов'ю до рідного, до своєї Матері. Боже, чому Ти так її караєш, хоч дай їй спочинуть у святій своїй землі!

Задумався. Питаю себе, та чому так мало наших людей відвідало цю українську Голгофу. О люди! де ваша совість!? За що ви нас продали!? Чи то тільки ваше безсилля!? Ми ваше квіття! Та в'янемо... бо не дбаєте, забули про нас! Московське лихо самі звершуйте над собою! Торкніть те святе місце де материнська сльоза упала. Нехай вона збудить у вас загублене сумління, і щоб ще раз спалахнуло ваше серце любов'ю і прагненням до Кобзаря, Дніпра та рідної батьківської хати.

І встали ми з нашого гробовища у Воскресну Неділю рано. Видержали. Та не встала з нами приспана Україна. Скільки разів ще маєш воскреснути Христе, поки не дозволиш народові нашому воскреснути з Тобою?

Важко нам було прощатися, терпіли ми разом, сміялись разом, та довершили ми своє діло. І переможними вернулись домів.

Нехай незабутнім залишиться у пам'яті українця той клптик Батьківщини, коло проклятої московської амбасаді, де голодних і холодних одинадцятьох юних мучеників сиділо у Страсний Тиждень, за Бога, за Україну.

М. Фортуна.

ТЕПЕР МИ СТАЄМО НА ЗМІНУ!

Читаючи і передумуючи есей В.Мороза, насуваються на думку деякі справи, якими хочу окремо поділитися з друзями. Хочу зробити певні порівняння. Думаю, що В.Мороз, який сьогодні став символом невгнутости, наповнений силою ОДЕРЖИМОСТІ, говорить і до нас. Ми є частиною того самого народу. Ми також несемо відповідальність за долю нашого народу.

Спитаймо себе, які ми є? Чи в нас є хоч маленька іскра одержимости?

Чи не буває часом так, що ми стидаємося свого походження? А, чи маємо відвагу стати в обороні української правди тут, у вільній землі, так, як твердо стоять шестидесятники?

«І нічого іншого люди так не ждуть, як живого прикладу» — вчить нас В.Мороз. А вдармося в груди, дорогі друзі, чи ми не грішимо тут? Добрий приклад потягає других, слабших, а злий нищить нас і наше довкілля.

Є люди, «що їм не вистачає сили повірити в Україну» — твердить В.Мороз. Чи наша віра є досить сильною? Чи вона в нас є сталою, чи змінною?

«Апостоли потрібні сучасній Україні!» «Ні один духовий переворот не відбувався без апостолів» — дуже влучно наголошує В. Мороз. Та чи є між нами такі, які готовились би стати апостолами серед сумівської молоді, апостолами серед студентства, апостолами серед громади та стало і послідовно проповідували б українську правду й потягали б за собою тисячі? Чи в нас не за багато людей з «ледачими серцями»?

Окреме становище займає В.Мороз до питання Церкви і Бога. Він каже: «Щасливі ті, що мають Бога! Нема Бога — нема людей!» Чи ми всі це розуміємо? Чи знаємо що значить вірити, а що значить бути без віри? Большевики понад 50 років нищать українську віру в Бога і не знищили. Вона дає їм силу до боротьби за правду. А серед нас є такі, які думають, що Бога нема і не треба віри. Це помилка. Сказати словами Мороза: треба боятися таких людей!

Рівнож В. Мороз дає позитивну оцінку українським Церквам за їх вклад в розбудову української духовости. Українська церква має бути чулою, а не глухою до рідної національної проблеми. А нас вчать і то деякі наші священники, що в церкві не треба української духовости, що традиції маловажні, що мова може бути чужою, бо церква вселенська, інтернаціональна.

В проповідях, всякі добрі вчинки, приклади, тільки чуємо, що їх робили італійці, французи, жида та інші. Так немов би український нарід не видав святих, відданих Церкві і народові людей, які нам можуть стати прикладом. Тому то кожний свідомий укра-

їнець змагає за помісність і Патріярхат, бо тільки свої можуть нас розуміти, а не чужі наставники.

Ми повинні радіти, що належимо до системи Організації Українського Визвольного Фронту, які стоять на націоналістичних позиціях. На таких самих позиціях стоїть Україна, очолена шестидесятниками. Це виразно зазначає В.Мороз. Ми стояли і стоїмо на найбільш правильних позиціях, на позиціях цілого народу. «Без націоналізму нема прогресу, без націоналізму нема нації» підчеркує В. Мороз.

А в нас почали ставати модними реалісти, марксисти, інтернаціоналісти, вселюдські. Все це за думками Мороза шкідливі течії і їх треба боятися як вогню, повчає нас В. Мороз.

Дуже важлива річ — це бути добре зорганізованими. Шестидесятники зробили великий перелом в думанні через свою організованість. Рівнож і ми зможемо багато більше зробити через добру організацію Дружин та цілого СУМ-у. Одинцем пропадемо, а разом можемо творити великі діла.

Сибірські Вовки поставили собі за ціль бути добре зорганізованими та впливають на студії кожного вовна. Нам треба людей свідомих, з вищими студіями, людей великих, які були б добрими провідниками і давали б добрий приклад. Нехай наше захоплення не буде на п'ять хвилин, а будьмо такими, як Левко Лук'яненко, який сказав: «Коли б я був єдиним українцем на світі — я й тоді боровся б за Україну».

І на кінець скажімо собі. Ми дорослі люди. Дійсні сумівці. Берімся за діло. Вже минув той час, коли наші батьки працювали. Тепер ми стаємо на зміну.

Роман Голяш
«Сибірський Вовк»

ПРОБЛЕМИ РОСТУ І ДІЇ СУМ

(Доповідь виголошена на XIII З'їзді СУМ Америки)

Українська нація в Україні проходить важкий шлях чужого поневолення, якого гнітучим п'ятном є русифікаційний тиск з метою вбити духовні цінності народу, виплекані на протязі тисячоліття і які своєю самотністю вражають московського поневолювача. Існує фізичний закон, який каже, що кожний тиск натрапляє на опір і чим більший тиск, тим сильніший опір. Україна такий опір ворожому тискові протиставить і торує неухильно свій шлях до волі і державної незалежності.

Українська спільнота в розпорошенні, поза межами рідного краю, виставлена на подібну небезпеку асиміляції і зникну з тою тільки різницею, що замість безпосереднього тиску з метою витиснення духовних цінностей, тут проходять процеси стирання і полонання, подібне до прибережного морського каміння, яке повільно заокруглюється, щоб вкінці затратити повністю свою первісну форму, стаючи піском на дні моря. Свою ідентичність той камінь затримає тільки тоді, коли буде виступати суцільною брилою і буде в такому місці, де стирання і полонання не буде всилі йому пошкодити, а тільки краще уявлятиме його форму і якість.

Молодь в Україні, на яку ворожий тиск діє з найбільшою силою, шукає свого опертя на граніті вікової духовності свого народу, знаходячи в тій духовності первні подивугідної стійкості і сили.

В умовах чужого світу українська молодь може доходити до ствердження своєї ідентичності тільки шляхом організованості і духовного пов'язання з українським материком. Всяка розпорошеність і орієнтації на модерні течії та шукання матеріальних благ доведуть неухильно до зникну української спільноти в діаспорі.

Спілка Української Молоді, як інтегральна частина української спільноти в діаспорі, яка діє в пов'язанні з цілістю її організованого життя, відбиває в собі симптоми росту і слабостей цієї спільноти. Однак, як молодеча організація, СУМ з більшою силою сприймає процеси духовного вияву і боротьби підневільної України, включаючи ті процеси в програму свого виховання і дії.

З появою нового типу молодих людей в Україні, що в центрі своєї думки і дії ставлять українську духовість в її чистому виді, молодь з рядів СУМ, як і решта національно свідомої української молоді, дістала нові стимули до самовиховання і боротьби.

Інфільтрація чужих ідей у формі різного роду лівизни, що стала модною в університетських колах вільного світу, серед української студіюючої молоді останнім часом у великій мірі припинилася. Сталося це головню завдяки появі захаявної літератури, творів Чорновола, Дзюби, Мороза, коли продзвеніли свіжі ідеї в віршах В. Симоненка, Л. Костенко, М. Вінграновського, С. Караванського, Озерного, Масютка і інших.

Справа в тому, що боротьба українського народу за свої права і державну незалежність, включно з героїчною епопеєю ОУН-УПА, на зразках якої виховується наша молодь починала набирати в очах молоді вартости історичної категорії, отже стала справою минулого. Сучасне ставало невиразним, а близьке майбутнє безперспективним. В такій ситуації є місце на бездіяльність, або на різні орієнтації для молоді, яка не здобула сильніших національних духових підстав. А такої молоді в нас більшість. До того відсутність безпосереднього ворога не давала молоді змоги проявити себе активно. Це тоді, коли ліві рухи поставили перед молоддю боротьбу проти «естаблішментів».

Молодь любить акцію, якщо є до того підстави і причини. Чутлива на несправедливість, кривду, поневолення і насилля, молодь готова йти на барикади і жертвувати своє життя. Та для цього потрібно прикладу тих, хто провадить і голосить нові ідеї. Бо як сказав літературний критик Іван Дзюба «нічого іншого люди так не ждуть, як живого прикладу героїчної поведінки. Людям потрібен цей приклад не тому, що без нього не можуть скласти уявлення про істинне громадське діяння, а тому що їм потрібна певність, що і сьогодні таке героїчне діяння можливе, і сьогодні воно не безплідне». Це так в Україні, де люди в більшості були стратили віру в себе. На чужині, хоч частина нашої молоді і бажала щось зробити для української справи, то це було утруднене тим, що українська проблема в очах того світу стратила на актуальності. Побіч минулого бракувало фактів з сучасного, бо тільки такі можуть цікавити співрозмовців з чужого оточення. На основі фактів з сучасного формується публічна опінія, заінтересована безпосередньо наслідками і підготовкою завтрашнього. При масових комунікаційних засобах, цей фактор став стратегічним пунктом для дії державних мужів і практичних політиків.

Це розуміють прекрасно наші діячі в Україні. Замість пасивного спротиву колоніальній й грабіжницькій і русифікаційній політиці Москви в Україні, який (спротив) в рр 1932-1933 коштував Україну 6 мільйонів жертв з-поміж українського селянства і про це світ не знав, або не хотів знати, в 1960 рр, і досі, йде намагання шляхом захаявної літератури постійно інформувати загаль в Україні і зовнішній світ про безправ'я і нелюдську жорстокість поневолення і про потребу з цим боротись.

Мова фактів топтання найосновніших людських прав і національно-культурного геноциду в Україні є така голосна і очевидна, що московські окупанти і їхні вислужники не в силі цього опрокинути і здусити. Зокрема, коли про це говорять і пишуть люди, які за правдивість своїх писань ідуть на каторгу та смерть з переконанням, що за їх прикладом підуть сотні і тисячі інших. Цей живий приклад є найсильнішим аргументом для молоді і для всього нашого суспільства в Україні і на чужині, як також для зовнішнього світу.

Найістотнішим є однак аспект розвиткових процесів в Україні в ідейно-духовій площині. Молода інтелектуальна верства України, не знайшовши відповіді на життєві питання в теоріях марксизму-ленінізму, а тимбільше, ствердивши глибокі противоріччя між комуністичною доктриною і практикою, пішла докопуватись правди в історичному минулому України — до джерел духовості українського народу. У відповідь на ці шукання поневолювач зважився на варварські акти палення історичних архівів, бібліотек, нищення культурних пам'яток, а навіть стрілецьких могил, арештовуючи й переслідуючи оборонців української культури.

Та раз воскресшого духа національної правди тортурами ні поліцейськими шиканами не здусити! Він з чимраз більшою настирливістю продістається до свідомості крізь сторінки Шевченкового Кобзаря, крізь твори Лесі Українки, Івана Франка, Василя Стефаника, а в цьому році в 250-ліття, з байок і філософічних трактатів «найбільшого нашого розуму» — Григорія Савича Сковороди.

Звідси Симоненкове «Нехай мовчать Америки й Росії», коли він на розмові з Матірю-Україною, звідси Лукіяненкове: «коли б я був єдиним Українцем в світі, я й тоді боровся б за Україну». Мороз перегукється з «одержимою» Лесі Українки, вказуючи, що тільки Апостоли а не пристосуванці, зможуть збудити і запалити духом віри ограбований ворогом народ. Одначе для віри потрібні мученики і він на цю жертву готовий. З питомою йому літературною тонкістю аналізує Олесь Гончар в «Соборі» нащадків колишніх запорожців, теперішних сталеварів Дніпропетровщини, що хоч не моляться Богові в церквах та топтати вікових святощів зайдам і вислужникам не дозволяють. «Бережіть соборів ваших душ», як заповіт передається сучасникам устами одного з героїв повісти. Іван Дзюба, промовляючи на Симоненкових поминках, звертаючись до частини літераторів вислужників, які вдавали, що сумують по втраті Василя Симоненка, занликав їх вчитися в Симоненка «бути людьми, а не тими донощиками і фарисеями, про яких сказав Шевченко:

О роде суєтний, проклятий,

Коли ти видохнеш?»

Незаконний брутальний засуд Валентина Мороза на 14 літ каторги, і вбивство Алли Горської в грудні 1970 р., як також мученицька смерть Михайла Сороки в червні 1971 р. та поява «Українських Вісників», стали гаслом до посиленої протестної акції на еміграції та збільшили революційні ферменти в Україні. Централь-

ною лектурою для свідомішої української молоді стали крайові матеріали: «Лихо з Розуму» В. Чорновола, «Інтернаціоналізм чи русифікація» І. Дзюби, «Собор» О. Гончара, есеї «З заповідника ім. Берії», «Серед снігів» і «Хроніка спротиву» В. Мороза, «Собор в риштуванні» Є. Сверстюка, «Поезії з України» І. Калинця, «Снігові дерева» В. Стуса, твори В. Симоненка та Ліни Костенко. Навіть молодь, що не читає українських книжок і преси, прислухається живо до відгомону подій, арештувань та ідей, за які ішли жертви в поневоленій Україні. Мов електрична струя проходить наростання свідомості і бажання протестної акції та дії. Хвиля протестів та маніфестацій покрила усі країни нашого поселення. В акцію увійшло українське студентство, що до тих пір не проявляло більшої діяльності, а діставши великий поштовх з боку Товариства Української Студіюючої Молоді ім. Міхновського, перейшло в наступ.

Загал сумівської молоді не залишився в тій анції по заду. Бльокада ансамблю Червоної Армії з Києва в турне по Великій Британії, демаскування т.зв. «декади української культури» в Бельгії, яку очолював письменник Натан Рибак, протестні наступи на Брежнєва в Франції і Косигіна в Канаді. Маніфестації за звільнення В. Мороза в ЗСА, Канаді, Австралії, Аргентині та в європейських країнах, були великою пробою для української молоді і надали їй постави непримиримости супроти ворога і згуртували її навколо ідеї визволення.

Дух боротьби і спротиву перенісся також і на інші ділянки та загрожені відтинки української духовости, де молодь проявляє себе також в обороні прав Української Католицької Церкви, її помісности і патріяршого завершення, даючи в той спосіб підтримку і запевнення Верховному Архiepіскопів Киp Йосифові Сліпому, молоде українське покоління стремить до самобутности нашого релігійного життя згідно з вітими традиціями українського народу. Їй, тій українській молоді дорога рівнож Українська Автокефальна Православна Церква, що стоїть на шляху до свого повного об'єднання і структурального завершення.

З рядів нашої молоді були також протести проти передержування в українських наукових установах псевдонауковців, які проповідують капітулянство перед ворогом та пропонують підсувані ворогом «реалітети» в формі УССР.

На тому загальному тлі розглянемо роль та проблеми росту нашої Спілки. Виростаючи з ідейного ґрунту Спілки Української Молоді 1920-их років та її старшої посестри Спілки Визволення України, що дали перших мучеників і жертву крові, та з пізнішої боротьби ОУН-УПА, Спілка Української Молоді що під цю пору є виховною і суспільно-політичною організацією молоді в системі Організації Українського Визвольного Фронту, почуває на собі частину відповідальности за збереження цілости нашої національної субстанції в умовах країн вільного світу, і за її дієві спроможності в допомозі Україні. З метою координувати цю працю СУМ є членом Комісії Молоді при СКВУ. В окремих країнах своєї дії Спілка Української Молоді знаходить можливості співпраці з інши-

ми українськими молодечими організаціями, які стоять на засадах служби Богові й Україні.

В своїй організаційній праці Спілка Української Молоді не обмежується до одної, чи другої суспільної верстви, чи класи, а приймає в свої ряди всіх, хто погоджується плекати добрі українські традиції, вживати між собою українську мову, виробляти міцний характер та служити українській справі всіми своїми духовними і фізичними силами. Спілка Української Молоді діє в рідному суспільстві, через суспільство і для суспільства, прямуючи до його зміцнення на всіх відтинках його многогранного життя.

Спілка Української Молоді має три основні функції: а) виховну б) суспільно-громадську в) зовнішно-політичну. Першою і найосновнішою є **виховна функція**. Об'єктом цієї функції є діти і юнацтво від 6 до 18 літ. Істота цієї функції лежить в систематичній безпереривній виховній праці згідно прийнятої системи, яка в висліді має дати повноцінну суспільну одиницю з лицарським характером і сильним національним світоглядом, одиницю, героїчного типу, яка була б здібна боротись за найвищий ідеал української нації. Ця функція проявляється в праці виховників, в їхній співпраці з батьками юнацтва, з рідним шкільництвом, з церквами і з рештою суспільного життя. Як допоміжний чинник в тій важливій функції є творення власного оточення, яке в свою чергу має створювати відповідну виховним процесам атмосферу. Тут маєтись на увазі Батьківські Комітети, які підтримують матеріально і морально кожний почин Управ даних клітин гурткова самодіяльність і праця мистецьких одиниць з боку Дружинників і Сеньйорів, організація різного рода імпрез, таборів, мандрівок і ін. Важливим методом в виховній функції є набування добрих звичок, як чистота, порядок, точність, відвага, релігійність, любов до свого рідного, замилювання до читання рідної літератури, працьовитість, правдомовність, тощо. Для досягнення цих прикмет належить використовувати випробувані середники заохоти і стимулу, а найважливіше живого прикладу з боку виховника і старших. Тому треба осудити всякі спроби анархії й сварок та особистих спорів, які інколи мають місце між старшими і впливають деструктивно на виховний процес молоді. Найбільшою перешкодою для нормального виховного процесу є валення посторонними чинниками авторитету батьків, виховника, чи провідів виховних організацій. Для того в виховній організації мусить панувати якнайкращий лад і правопорядок. На провідні становища і пости виховників можуть приходити особи, які виростили в даній організації і визначили себе здібностями та обов'язковістю і придбаними для того кваліфікаціями. Жодних штучних, чи механічних структур будувати не можна. Все мусить бути як найбільш природне і органічне. Хто нехтує тими засадами, той діє на шкоду виховній організації, а тим самим на шкоду цілої спільноти і української справи. Зміни, якщо вони потрібні мусять бути умотивовані виховною доцільністю, а не на базі особистих уподобань, чи суб'єктивних оцінок. В тому випадку належить в першу чергу респектувати довголітній досвід осіб, які віддали виховній організації всі свої найкращі літа і духові властивості. Енергія і запал молодих

мусить тут знайти гармонію з досвідом старших, а всі разом мають бути підпорядковані вимогам виховного ідеалу. Так само невиховно є замовчувати заслуги одних, як незаслужено є надавати ступені іншим, які не мають до того сповнених передумов. А вже зовсім шкідливим є наділяти когось функціями, знаючи, що він їх не зможе виконати. Виховна організація є не на те, щоб бути інструментом для будьякої розгри, для заспокоєння чиїхсь амбіцій, чи цілей що не мають нічого спільного з вихованням. З усіякими того рода проявами ціла наша Спілка мусить вести постійну боротьбу, зберігаючи правопорядок, компетентність, високий ідейний рівень і безупинну діяльність.

Маючи на увазі те, що Спілка Української Молоді не може задовільнитися дотеперішніми осягами в ділянці охоплення членством дітвори і юнацтва, постійними вишколами впорядників і виховників маємо забезпечити якнайширші кола нашої dorостаючої молоді нашою виховною системою. Для тієї цілі належить використати всі середники духового впливу, а зокрема дію наших мистецьких одиниць, пресу, радіо-телевізію, театр, музику, спорт.

Дві наступні функції Спілки Української Молоді **суспільно громадська і зовнішно-політична** стосуються дорослої молоді — Дружинників і Сеньйорів.

Суспільно-громадська функція Спілки Української Молоді випливає з її місця в цілості суспільного життя нашої спільноти. В тому є також і діяльність виховників, які виконують своє завдання по лінії підготовки майбутнього суспільства. Є це отже дуже відповідальна функція, яка вимагає знання найновіших психологічних і педагогічних наукових досягнень, а зокрема здібних одиниць озброєних найбагатшими здобутками української культури, щоб її заціпити молодшому поколінню. Ця функція є ще і тим важлива, що вона мусить постійно боротись зі шкідливими наносами чужого оточення під впливом якого формується переважно українська молода людина в умовах діаспори. Ця обставина накладає обов'язок на крайові і центральні виховні органи подбати про перманентний вишкіл виховних кадрів на бажаному рівні. Остаточне оформлення Дружин Виховників є невідкладною вимогою теперішнього часу.

Духова культура народу сповняє функцію легенів в організмі. Вона дозволяє вдихати духовий кисень і відсвіжувати кров в організмі. Без тієї духової обнови наступає «духова смерть» людини. Без національної культури, нема національного духу, а без національного духу не може бути життя нації.

Виходячи з цього світоглядowego заложення Спілка Української Молоді ставить національну культуру в осередку своєї дії як по відношенні до виховуваної нею молоді, так і задля збереження української спільноти в цілому. Крім того вважаємо культуру як засіб репрезентації духових вартостей народу в облобличчі чужого світу. По нашій культурі будуть судити вартість нашої нації і нас самих. Вищий рівень нашої національної культури до якого нам належить прямувати, допоможе нам знайти рівноцінність, або й культурну перевагу над іншими народами, що в свою чергу позбавить нас залишків почуття неповноцінності, яке так дошкульно

культурну перевагу над іншими народами, що в свою чергу відбивається на вислідах нашої боротьби в кожній площині нашого релігійного і суспільного життя. Люди з почуттям неповноцінності попадають часом на високі церковні, чи суспільні становища, а при першій життєвій пробі, де треба задержати повноту людської і національної гідності, вони гнуть в колінах, або в хребті. Про того рода неповноцінних людей Григорій Сковорода сказав: «Коли військову сотню веде той, кому треба сидіти в оркестрі, то це велике суспільне нещастя».

До плекання і розвитку української культури в нашій Спільці покликані ті члени Дружинники, які відзначаються певними талантами, люблять мистецтво і науку та хочуть себе тому посвятити.

Деякі наші мистецькі ансамблі, самодіяльні гуртки та окремі одиниці виявляють непересічні осяги в різних ділянках народної культури та мистецтва, що свідчить і про обдарованість і про рівень і про хист керівників та виконавців. Якщо ці досягнення підтримати ще збільшеними можливостями їх вияву, то це було б великим стимулом до кращих результатів і творення нових груп та гуртків. Мистецтво й культура для свого росту потребують танож щедрих споживачів, які підтримали б цей ріст своїми матеріальними засобами. Практика виявляє, що деякі верстви нашої спільноти стають вже меценатами певних родів мистецтва і науки. Щоб наша національна культура могла сповнити свою суспільну функцію, вона мусить бути умасовлена, а не тільки привілеєм одної чи другої суспільної верстви. Це умасовлення культури починається в культурній родинній атмосфері, в школі, в товаристві, в молодечій організації. Тому ми як організація мусимо разом з іншими суспільними організаціями дбати про чистоту наших звичаїв, обряду, культури нашої мови, поведінки, починаючи від українського вигляду наших німнат в хаті, чи в домішках, наших заль і церков, наших журналів і книжок. Наші концерти й святочні академії не можуть бути стереотипні, ті самі кожного року. Вони мусять відзначатися новою творчістю і засобами естетичних переживань. Крім інших родів мистецької самодіяльності мусимо поновити популярність драматично-театральних студій, які можуть мати незвичайний вплив на формування молодшого покоління як під кутом емоційно-естетичних переживань, так і під оглядом піднесення вартости української мови

(ДАЛІ БУДЕ)

СВІТЛІЙ ПАМ'ЯТІ МИТРОПОЛИТА ІЛАРІОНА

15.1.
1882

29.3.
1972

† М. Іларіон

В дні 29.3.72 після довшої недуги помер Блаженніший Митрополит Української Греко-Православної Церкви в Канаді, Владина Іларіон. Похорони відбулися в Вінніпезі в середу 12.4.72р. при участі цілої Ієрархії та духовництва УГПЦ, як також численних вірних і представників організованого громадянства. Був присутній також Митрополит УКЦ – Владина Мансिम Германюк.

З покійним Митрополитом відійшов у вічність великий церковний діяч, науковець і патріот. Народжений 15.1.1882 р. в Брусилові, на Київщині в убогій селянській сім'ї Огієннів, малий Іван зазнав важкої долі сироти (батько згинув в 1884 р.), працюючи з мамою в місцевому фільваркові. Працьовитий і обдарований інтелектом, Іван добився на 21-му році життя іспиту зрілості в місті Острозі, перейшовши на Медичний факультет Київського Університету, щов відтак замінити його на Історично-філологічний факультет. Цей факультет закінчив він в 1909 р. дипломом першого ступня. До 1912 р. працював учителем середніх шкіл в Києві а рівночасно вчився на Педагогічних Вищих Курсах. В 1915 р. склав магістерські іспити і став доцентом університету св. Володимира в Києві. За Центральної Ради Іван Огієнко викладав в цьому університеті історію української мови, ставши дійсним професором та членом Ради в Міністерстві Освіти. За уряду геть-

мана П. Скоропадського дістає доручення організувати Український Державний Університет, якого стає ректором в Кам'янці Подільському. В часі Директорії УНР Іван Огієнко є міністром Освіти, а в 1919 р. міністром Віроісповідань. В той час з доручення Симона Петлюри несе відповідальність за державний апарат УНР.

На вигнанні, в Західній Україні, проф. Іван Огієнко разом з сім'єю включається в місцеве життя, викладаючи українську мову й літературу в учительській семінарії у Львові. З того часу заіснують теплі дружні стосунки проф. І. Огієнко з Митрополитом Андрієм Шептицьким, який дуже цінив свого гостя і допомагає, чим міг. Ці дружні взаємини тривали навіть пізніше, коли пр. ф. І. Огієнко переїхав до Варшави, викладати на Православному Богословському Відділі Варшавського університету. В 1932 р. його поляки звільняють з посади професора і він освоює та видає науково-популярний місячник «Рідна Мова», а відтак журнал «Наша Культура».

В 1940 році в час німецької окупації Польщі проф. І. Огієнко, ставши передше вдівцем (1937), постригається в ченці, щоб відтак дістати сан єпископа під новим ім'ям Іларіона, з катедрою в місті Холмі. Вкортці єпископ Іларіон одержав титул архієпископа Холмсько-Підляського, а в 1944 р. стає митрополитом тієї ж митрополії. Через воєнні дії Митрополит Іларіон разом з частиною духовництва еванується, щоб вкінці опинитися в Швейцарії, де перебуває до 1947 р. В тому ж році переїздить до Вінніпегу на запрошення парафії св. Покрови, а 8.8.1951 р. Надзвичайний Собор УГПЦ обирає його своїм Первоієрархом.

На становищі Первоієрарха-Митрополита УГПЦ Блаженніший Іларіон приступив до зміцнення Богословського Факультету Колегії св. Андрея в Вінніпезі, який поповнив ряди православного духовництва в Канаді й Америці. З повною компетентністю і знанням справи Митрополит наладнав богослужєбну ділянку УГПЦ, видаючи ряд книг та освоюючи Науково-Богословське Товариство. Йому завдячується чи не найкращий український переклад Біблії, що її видало Британське Біблійне Товариство в 1962 р.

В часі виконування свого високого уряду Митрополит Іларіон був співтворцем історичного акту духовного поєднання трьох українських православних Митрополій – УАПЦ, УПЦ і УГПЦ, що сталося 3.4.1960 в Вінніпезі, хоч і не дійшло тоді до повного організаційно-структурного завершення та одноособового очолення.

Розбудовуючи УГПЦ в Канаді Митрополит Іларіон перевів хіротонію двох Владик: Архієпископа Едмонтону (1959) – Андрея і Єпископа Саскатунського – Бориса (1963).

Вже в часі хвороби Первоієрарха УГПЦ заступав його Владика Архієпископ Михаїл з Торонта, який далі канонічно вступив у функції Митрополита до часу сликання Собору УГПЦ.

Нехай вічною буде, Йому пам'ять!

Поезія · Проза

Ігор Калинець

Ігор Калинець народився 1939 р. в Ходорові Львівської області. 1961 року закінчив у Львівському Державному Університеті філологічний факультет. Був працівником Обласного Державного Архіву у Львові.

Бувши студентом, писав перші поезії. В 1964-65 р. його вірші були друковані в журналах «Зміна», «Дніпро» і «Жовтень». Перша збірка поезій І. Калинця вийшла книжкою 1966 р. у видавництві «Молодь».

В 1969 р в Брюсселі появилася без відомо автора збірка «Поезії з України», а в 1971 р. друга збірка в Мюнхені — «Підсумовуючи мовчання», з ілюстраціями Р. Петрука, звідки беремо ці «Страсті».

До Володимира Мороза

Я хотів би, щоб са книжка
була для Тебе хоч на літні
хустки Веронки на зрешті
дорогі.

Я хотів би, щоб ця книжка
як хустка Веронки нагасувала
наж про святість Твого
обличчя.

Страсті перші

на голгофі
провінційного суду
Твоє лице
частоколом гвинтівон
відгородили

самотно
двигаєш хрест

таке ще німічне
наше плече

Страсті другі

змахнула Україна
з ока потаємну
сльозинку

Господи
аж світиться
прозорий гурток
плакальниць

але вигодувала
ненька
власним шпіком
легіони шпиків

*Ігор Калинець
м. Львів,
22 листопада*

Страсть третя

і ті два
що були розп'яті
побіч Христа

нині
маскують
високу голгофу
галуззям кодексів

у прокурорській тозі
ховають
розбійницький ніж

Страсть друга
юродивий народку
можеш спокійно
метушитись

адже нині
земля
не стряслася

а темряву
що з неба
попелом
дочасно
тобі на голову
осіла

ти й так
не добачаєш

Страсть друга

без зради

проданий
нашим безсиллям

не один побратим
ще нині
відсахеться

навіть без срібняків

можливо пошкодуєш
тоді
за біблійним юдою

Страсть друга

свіжий хрест

недармо плаче
з нього
космацька живиця

о він ще
ще послужить
замість іконостасу
у нашому
обкраденому храмі

Михайло Юри

Страсть свата

мовчить наш отець
а мати
до кривавих слідів
припадає
причинися
мамо Бога
що стала
й нашою матір'ю
за нами
дай нам
торкнутися
негаснучих слідів

Страсть вояки

понад натовпом
металом
пойнялись
страдальні руки
дружини
Вероніко
ти хотіла оберти
окривавлене лице
ногами шматують
полотно
що стане
стягом

Страсть дівчати

відверни лице своє
від них
але зроби так
щоб у моїй душі
стояв завжди
образ Твоєї
терном увінчаної
голови

Страсть диявола

з любови до нас
прийняв на себе
таку страшну
кару
щоб спасти нас
від найбільшого
гріха
байдужости
до вогню

Попрошуючий Христос

Наш свій хрест

МІЙ ЛЕБЕДИНИЙ СПІВ

Нехай це буде тільки між тобою й мною,
Лунавого народу світе мій! —
Ми для буття зродились з перебою,
І жити, і вмирати житні навісній!

Навіщо пісні людям для постою?
Навіщо пальми для розбитих крил? —
Я завжди був народові журбою
Коритись було треба завше сил.

В живій крові згустилась вічна рана,
Прошита звершенням тисячоліть.
Більмо на серце вклали, мов кажана,
Казали — ну, собі самому аколіт!

Нехай це буде тільки між тобою й мною,
Мій пелікане, ширий друже мій!
Я пив отруту з чаші віропою,
Хоча слашавим , кажуть, був напій.

Завмер живим, щоб вічно бути болем,
Щоб те, що сталося, завше знать далось.
Нехай я сам прозву себе спокоєм,
Щоб тільки тишинь зрадить не прийшлося!

Мій пелікане, друже мій єдиний.
Я за життя плачу народженням своїм
І пропливуть ключем раненокрилим
Не журавлі, а пелікани в вилогін.

Прощай, мій пелікане, — путь тобі щаслива!
Не завертай крила, хай дальше буде грім.
Я повернусь до тебе, хай би після зливи,
Щоб знову жити, ще зане прийде скін.

Нехай це буде тільки між тобою й мною,
Жорстокого життя народе мій!
Я кожний день горітиму тобою,
Щоб тільки жити, не приспати мрій!

ЛЮБОМИР ГОСЕЙКО
ГЛЯДИ «АВАНГАРД»
ч. 4 (92) Р. XXII

Ми своєю вітчизну малювали вдень на стінах
І Тарасове читали слово вніч під стіни,
Образи святих ліпили вдень по стінах,
Навіть культ створили ми про стіни.

Нам вітчизну роздирали з стін,
Слово Кобзаря бешкетили під стіни,
Образи святих знімали геть із стін,
Нам лишили тільки голі стіни.

Ми калинову, посадим Вкраїну
На груді шевченківської думи.
Воскресимо святих, розбивши древні труни,
Знов почуєм ту пісенність солов'їну —
Між чотирьох стін.

Ти не приходи в'язати перевесла.
вже темні вечори тепер.
У зоресні сховай свої дівочі перса,
для тебе я повік умер.

Ти не приходи, ні завтра, ні ніколи,
я докохаю нашу жизнь самим.
І не ходитиму почерез поле,
що пломеніло врунами жоржин.

Ти не приходи дівчиною до мене
нохать в місячновітім лузі —
ти будь, Вкраїно, матір'ю моєю,
до тебе вдався я, — кажуть друзі.

ВГОРУ ПРАПОРИ

Вго-ру пра-по-ри, слу-хай на-каз,

Вго-ру пра-по-ри! вго -ру сер-ця!

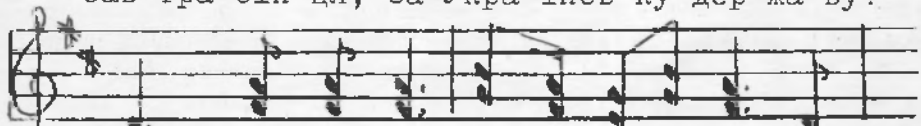

де не прийш-ло-ся нам жити, більшого щастя

Гор-до не -сім-на-шу сла-вуНині сумівця,

не-ма для нас, як Ук-ра-ї-ні слу-жи-ти?Гар-
зав-тра бій-ця, За Укра-їнсь-ку дер-жа-ву! "

туйсь, гар-туй-ся, змі-но мо-ло-да, гу-

" " " " " " " " " "

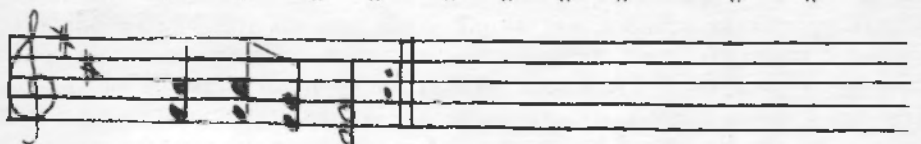
де зем-ля від на-шо-ї хо-ди.Со-лді солод-ка

" " " " " " " " " "

у Дні-прі во-да, ми нап'є-мось Дніп-ро-

" " " " " " " " " "

ро-ї во-ди !

" "

Сумівський марш

Центральна Управа СУМ рекомендує цю пісню, як сумівський марш для співу при піднесенні прапорів та інших святочних нагод. Хто знав би про автора слів та композитора, проситься поінформувати Редакцію «Авангарду».

«ЄВРОПЕЙСЬКА ГРУПА»

(СПОСТЕРЕЖЕННЯ І САМОКРИТИКА)

Не знаю, чи я колись так глибоко із співтворчим пережиттям і неспокійно застановлявся над етюдом білого вірша Миколи Вінграновського «Дерева», як от під час «Першої Зустрічі Молодих Поетів в Західній Європі» на Франкополі.

«Коли свою Вітчизну я називаю невисоким деревом — вона не ображається тому, що знає, що найгірше у світі — дерева», такого образу не шукайте ні в кого, він є власністю Вінграновського. Дерев вдосталь на Франкополі, хоч біля поляни чимало їх вирубано. Скажете, либонь, — фантографія. Можливо. Але я хочу оцим багато дечого сказати, передати, може навіть декому подарувати.

Здавалося, я був у тайнозелених Карпатах, тільки сама Зустріч з моїми ровесницями та ровесниками по перу призвела мене в меншій або й більшій мірі помислити і по-своєму оцінити сьогоднішнього молодих літераторів, з котрими доля зводить поезії. Усі вони — різні мистецькі індивідуальності, усі вони пристрасно бажають писати по-своєму, знайти у творчій роботі свій світогляд, свої художні способи його відображення.

Аналогічно з процесом появи в Україні шестидесятників на початку 60-их років, ми зауважили, що семидесяті роки покликали на світ нову альтернативу, нові обрії, нові молоді сили в сучасній еміграційній літературі. Вітрило піднято! — створено «Європейську групу».

Я не беруся реферувати зміст нарад, проведених під час Зустрічі, бо в «Європейську Групу», як таку, не ввійшов. А то з різних приватних причин, які зараз мене тривожать, якими болю і на яких покладаю свої творчі та життєдайні сподівання. Я тільки хочу висловити свої почування подиву, вірогідного признання та щастя, крокування у близьке завтра молодій ланці. Сподіваюся, що моя творча відсутність в групі не буде більмом для активного членства, а тільки незрадливою пам'яттю про моє творче і людське сумління.

Щоправда, кажуть, Риму не збудовано за добу, — і «Європейську Групу» не створено у днях 4 та 5. квітня. Час покаже, чи група суцільно вдержиться, і чи із своїх сподівань винесе релятивно певні творчі вимоги, чи дасть відчутти свій маніфест, а що

найважливіше — чи принесе зрілі плоди зацікавленому читацькому колові, бо група вважає себе елітою (підкреслення моє — Л.Г.) української молоді в діаспорі.

Зараз розглядатиму практичне питання, котре торкається творчих вимог. «Європейська Група» вважає за необхідне вимагати від кожного свого члена певну кількість, певну норму написаних творів впродовж одного року, а ні то грозитиме виключення із групи. Тут з практичного питання виходить практичне себе-ствердження групи: іти напролом крізь своє непевне існування. Сказати правду, таких людей, котрі рентабельно можуть періодично друкуватися, до ширшого масштабу дуже мало. Чимало говорилося на Зустрічі, чимало і рішено. Але ненароком обминулося питання сучасної людини в сучасному еміграційному суспільстві. Хто ми, звідки ми і для чого ми? Що досі принесли ми, або з чим ми увійшли в еміграційну літературу?

Я тут в жодні, повторюю, конфлікти чи — знову — полеміки не хочу входити. Однак, не можу промовчати те, що одноголосно закинула мені група: мою нещирість у писаннях тощо. Приймаю до живої уваги докори моїх товаришів: я писав для ширшого читача поезії, які перекликувалися із духовою творчістю шестидесятників (який же це злочин, милосте Божа?!)... і навіть соцреалістів (признаюся). Я писав літературно-критичні статті в дусі національного засягу, приготівляючи в меншій мірі оцю Зустріч Фальшиві герої твору? — нехай і так буде. Поети «Європейської Групи», як виходить, знівечили відповідальність поета супроти читача, збійнотувавши покликання поета серед суспільства, засновуючись на засадах «самостійницької творчости».

Мені пригадуються слова Юрія Збанацького на Шостому Пленумі СПУ (даруйте мені, що цитую совєтських письменників), котрий імовірно передавав голоси незадоволених: «Ми проти героїв-хлюпиків у літературі, для яких понад усе інтереси позасуспільного духу». Очевидно СПУ відпалила словами самого Збанацького: «Ми-симо думати про літературу величну і серйозну».

Зауважте одне: між письменниками, які належать до Спілки Письменників України і письменниками-українцями, які живуть в західному світі (говорю загальнониково) є просторні розбіжності художнього сприймання творчости, вірности та державности слова, але коли б провести між них плебіцит, то виявиться на 90%, що вони всі однодушно проти художнього формалізму. Але ж, як ми зреагуємо на твердження Михайла Стельмаха, висловленого на тому же Пленумі СПУ, мовляв, ми можемо гордитися, що наше слово ніколи не збирало сумнівного пожитку на кладовищах душ, на кладовищах безнадій, як робить слово деяких безсовісних письменників Заходу, що в сьогодення розтлівають натуральними і духовними наркотиками?

Дорогі мої друзі по перу! Чи ми відчули важливість літературного слова в нашому сьогоденні, котре не то що готує для нашого багатомільйонного українського народу двадцять перше століття, а третє тисячоліття (історики скажуть: і четверте). Чи хоча стали на одну із терез ваги нашої літератури, відчуваючи, якими ми легкі, або тільки водимося з васервагою куди рівніше? Чи не

відчуваємо, що зможемо знайти своє місце в українській еміграційній літературі (клітина ОУП?), будучи оригінальними. Оригінальними? Значить не штучними творчої відваги та злагоди, які відчують невпинний пульс своєї епохи. Шестидесятники були в тому оригінальними та безсумніву новаторами, що вони добросовісно, хайби маючи партійний квиток, прагнули відновити поезію звитяги, даючи їй нарешті людяну фізіономію. Вони далеко не шукали за нею, вони її знайшли на своєму ґрунті, на своїй скитській буйноспій землі, відчуючи синю кров, що бурхливо пливе в їх князівських жилах століттями слави і крамол, відчуючи кожний білий козацького племені, що на палях віддавало свою історичну плоть і дух нескорених та одержимих поколінь, та, може, навіть і проклинаючи оте нещасливе для України двадцяте століття. Хочете бути оригінальними? Не шукайте далеко. Оригінальним бути значить тільки органічно пережити свій творчий акт, довіряючи читачеві і собі, бо в «справжнього поета очі — це Вітчизни очі» (Микола Вінграновський). За вірність і державність слова ми відповідаємо перед своїм великим хорошим народом. Не занедайте мені соцреалістичних поглядів за те, що цитую здебільшого із Шостого Пленуму СПУ, бо за вірність і державність слова родився і вмирав, чи фізично чи духово, кожний свідомий свого покликання український поет чи письменник.

Друзі! Творячи «Європейську Групу», ви творите окрему ланку серед інших груп. Одним словом, ви входите в літературу.

«Коли входиш в літературу — чисть черевини», писав Остап Вишня.

Заторкну одну болючу справу, яка понині ніколи не трактувалася на сторінках нашої преси. Хто такі поети «Європейської Групи»? Це поети — за свідченням кожного з них — які люблять свою українську мову. На цьому точка — і кінець. Дехто з них бездоганно володіє нею, дехто слабше. Головне — те, що кожний з них увійшов в «Європейську Групу» кількома або кільканадцятьма віршами. Мова — на час творення групи найголовніша передумова, щоб стати її членом. Загальне знання культури українського народу (в тому література, історія, мистецтво тощо) понищо відкладено осторонь. Можна почислити не більше як на п'яти пальцях тих одиниць, які, чи пересічно чи основно, посідають знання української літератури. Щоправда, не кожний з них мав змогу і щастя обізнатися з нею.

Але ж не це найхарактерніша штука казати, що любимо свою мову, нею володіємо, нею пишемо, аби тільки щось було на папері. Ті, хто увійшов в літературу українського народу, є ті, хто скоріше доглибинно виплекав свою мову.

Павло Тичина писав: «Мову чудову, глибинне і пружне слово, немов гостру зброю, дав нам народ. Дав цю зброю і наказав свято оберігати її чистоту, збагачуючи і відшліфовуючи її до блиску, до гостроти разючої». Тичина, хоч «ренегат», в процесі творення української підсоветської літератури був чи не одним з найбільших авторитетів. Він, що і не одному з шестидесятників дав кием по слині, був досить поважаним серед молодих. Та не тіль-

ки він. Що писав Максим Рильський? «Мова — наша зброя, якою ми служимо народові, що нас породив, вигодував і виховав. Мова — втілення думки. Що багатша думка, то багатша мова. Любімо її, вивчаймо її, розвиваймо її! Борімося за красу мови, за багатство мови, за присутність мови, за правильність мови». Рильський дечого більше сказав, по-батьківському піклуючись літературним призначенням України протягом довгих десятиріч. Правда, СПУ послугоувалася такими авторитетами та з боротьби за красу слова творила свої партійні напрямні.

Мова — як зброя. Її черпати не тільки при маминій груді, ані при варениках, але в книжках, в словниках. Яких словниках (тема дискусії на Зустрічі) — Голоскевича, Грінченка, Погрібного чи Кириченка?

Питання про словник, писав знову Рильський, — одне з найгостріших питань української культури. Словник — не лише механічне зібрання слів, розташованих в альфавітному порядку. **Це — явище ідеологічне, явище політичне.** Це сказав Рильський, якого тут на Заході найбільше поважають з усіх письменників, котрі запродали свою творчість і творчу силу ідеям марксистсько-ленінської ідеології!!! Цією аллюзією я хочу підкреслити одну недоречність, одну неточність «Європейської Групи», зрештою завзято продискутовану. «Європейська Група» вважає себе **аполітичною** (підкреслення моє — Л.Г.). Може вона хотіла тим сказати, що вона а-партійною? Знаємо, і то твердять усі філософи та соціологи, що кожна людина в певній мірі є «гомо політікус». Некомпетентність, нерозбериха висловленої, скажете? Цю неточність вияснять поети при найближчій черговій стрічі. Це не лише мої сподівання, але й цілої української думаючої еміграції. Мене лише дивує одне, що крім однієї чи двох одиниць, члени «Європейської Групи» активно включені в сумівській чи пластовій діяльності. Як тоді тих одиниць виховав СУМ чи Пласт? Може приліпивши цілий іконостас девіз чи виховницьких звань? Не беруся очорнювати вищезгаданих молодечих організацій, а привернути свіжу увагу їх членів до свідомості складених ними приречень. Будь-те сумівцями чи пластунами не тільки по таборах, але і в буденному та творчому житті!

(ДАЛІ БУДЕ)

КУЛЬТУРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Борис Антоненко-Давидович

Дітище, дитя,
виплід, плід

(ПРОДОВЖЕННЯ)

Не тільки в статтях, а навіть у сучасних віршах натрапляємо на слово дітище, поставлене в поважному, ба навіть у врочистому пляні, а не з нюансом іронії, глузування, чи лайки, як то звучать усі українські іменники з суфіксом -ищ: хлопчище, бабище, рудище, кулачище тощо.

Слово дітище, яке українець, за аналогією з наведеними словами, вимовляє з наголосом на другому складі, може означати тільки зневажливу або глузливую форму, а зовсім не те ніжне або врочисте поняття, що має російський іменник з наголосом на першому складі — детище в розумінні «дитя, виплід, плід».

Близькими до іменника дитя в переносному значенні є слова виплід, плід: «Ці припущення є виплід його фантазії»; «Бібліотека — плід моєї праці» («Російсько-український фразеологічний словник» І. Виргана, М. Пилинської).

Досвід і дослід

Чи не через звукову близькість, а також через те, що іменники досвід і дослід часом мають у російській мові одного відповідника — опыт, часто трапляються помилки в уживанні цих двох слів, наприклад: «Наші селяни набули великого дослїду у вирощенні кукурудзи»; «Його цікавили всі досвіди ґрунтів, що проходилися в нашій лабораторії».

Досвід — це сума відомостей, навиків, набутих протягом певного часу. Дослід — це спроба, експеримент, який роблять, щоб пізнати істину або перевірити набуті відомості. («Учні робили в школах дослїди з електрикою». — В. Нучер). Тим то й у перших фразах треба було написати: «Наші селяни набули великого досвіду у

вищого кукурудзи»; «Його цікавили всі досліди ґрунтів, що їх провадили в нашій лабораторії».

З іменником досвід пов'язані дієслова досвідчити, досвідчати, що означають «зазнати (зазнавати), дізнаватися (дізнатися) з власного досвіду», «потвердити (потверджувати) щось»: «(Шевченко) добре на самім собі досвідчив усього, що сердешний люд герпів під тим ярмом» (Словник Б. Грінченка). Не слід забувати в живій мові й цих слів.

Дружки, товаришки, друзьяни, товариство, компанія

«А потім знову зустрівся з дружками, і все пішло постарому; п'янки, гульня, дебоширство», — читаємо в газеті і, поки не згадаємо російського слова дружок — дружки, не можемо добрати, про що йдеться. Адже в українській мові є тільки слово дружка, що означає «подруга або молода дівчина, яка бере участь у весільному обряді»: «Ой хвалилася гречаная панна своїми косами перед дружками» (Матеріяли П. Чубинського); «Уранці йде Олеся дружок збирати» (М. Вовчок) Російському дружок, що має іронічний відтінок, відповідає товаришок: «Що ж це твій товаришок — таний, наче причмелений?» (із живих уст). Коли йдеться про кількох людей, можна користуватися й словами товариство («Веселе товариство». — О. Стороженко), компанія («Злі кокомпанії і доброго чоловіка зіпсують». — М. Номис).

З цього виходить, що й в газетній фразі треба було б написати: «А потім знову зустрівся з товаришками (або — з своїм товариством, з своєю компанією), і все пішло по-давнішому...»

Є ще українське слово друзьяка; якоюсь мірою воно теж відповідає російському дружок, а ще більше російському дружище: «Є «Є ви товариші, друзьяки? Собаки, а не товариші!» (П. Мирний).

Жарт, не на жарт, неабияк

Іменник жарт дуже поширений в українській мові, мабуть, через веселу вдачу нашого народу. Це слово часто виступає в народних прислів'ях і приказках, а також у художній літературі: «З жарту й біда часом буває» (М. Номис); «Смішками та жартами одмовилась, а правди не сказала» (М. Вовчок). Бачимо це слово й у таких висловах, як: «Жарт жартом, а це вже не жарт, як мене за печінки бере, ноги трусяться» (Г. Барвінок); «Миколі було не до сміху, не до жартів» (І. Нечуй-Левицький); «Андрій намагався обернути все в жарт» (М. Коцюбинський); «Я тебе питаю без жартів, — сказав Роман» (І. Нечуй-Левицький).

Проте на сторінках сучасної української літератури це слово бачимо часом навіть там, де треба інших, більш відповідних до російського вислову не на шутку: «Він не на жарт здрейфив»; «Йосип не на жарт розсердився».

Наша клясична література знала вислів не в жарт («Деякі тутять не в жарт», — Г. Барвінок), а Російсько-український словник наводить прислівникову форму неабияк, що цілком відповідає російському не на шутку. Виходячи з цього, у наведених вище фразах треба було б написати: «Він неабияк злякався (сплохував)»; «Йосип неабияк розсердився»..

Жора чи Юрасин, Женя чи Євгенко?

«Жора і Женя побились об заклад, хто з них з'їсть більше кисличок. Не тільки Света, що перед цим бігала з хлопчиками наввипередки, але й Маша, яка сама могла впорати чимало кислиць, з жахом дивились, як хлопчачи над силу запихають собі в роти маленькі яблучка, що ніяк не хочуть більше туди лізти». Це уривок з оповідання для дітей. Якби оповідання було перекладом з російської або в ньому мовилося про маленьких персонажів десь у Росії, — усе виглядало б у ньому цілком природно, та ба — автор українець, дія відбувається на Україні, а герої оповідання — українські дітлахи, що живуть, ростуть і бавляться на тій землі, де з діда-прадіда дітей ласкаво звали Юрко, або Юрасик, Маруся, або Марійка. Важко сказати, чому автор дав перевагу Жорі над Юрком, Жені над Євгенком, Светі над Світланкою, а з Марійки зробив Машу. Можна було б не звертати уваги на незвичайні ласкаві найменування українських дітей у одному художньому творі, але цей автор — не одинак. Досить часто в українській дитячій літературі стали мелькати Гриші, Васі, Колі, Петі, замість Грицьків або Грициків чи Грицунь, Васильків, Миколок, Петрусів (або Петриків). Невже нашим авторам стали чомусь не до вподоби ці лагідні й милозвучні ласкаві дитячі імена? Дивна річ, тим більше, що й росіянам подобаються деякі українські ласкаві імена, і можна назвати не одну Оксану — росіянку не тільки в Києві, а й у Москві, яку батьки воліли назвати українським ім'ям, а не російським Ксения чи ласкаво — Ксюша.

Захоплення іменами іншого народу можна спостерігати не тільки в нашій дитячій літературі, — це своєрідна мода, якоюсь мірою схожа з так званим стиляжництвом, коли замість Анн та Ганн з'явилися Жанни, а Юріїв та Георгіїв замінили Юджини... Як і всяка мода, воно скороминусе, і в російських родинх тепер чимраз більше називають дітей давніми російськими іменами — Ирина, Мария, Илья, Никита. Треба сподіватися, що й наші автори дитячих книжок будуть називати своїх маленьких героїв — Юрась, Вітин, Надійка, Марійка, Катруся та ін.

Залежність, у залежності, залежно

Коли ми бачимо іменник залежність у такій фразі: «Деякі країни Африки ще перебувають у економічній залежності від імперіалістичних держав, колишніх метрополій)», — ні в кого не виникає сумніву щодо слушності такої форми, у якій стоїть цей іменник. Але візьмімо іншу фразу, де цей іменник, поставлений так само в місцевому відмінку, виконує вже функцію прикметника: «У залежності від погоди наша подорож може бути відкладена», — і постає питання: а чи не краще буде сказати: «Залежно від погоди»?

Обидві ці форми ніби паралельні — і перша й друга трапляються в сучасній українській літературній мові, та природним слід визнати слово залежно: «Залежно від часу посіву зернові культури ділять на озимі і ярі» («Колгоспна виробнича енциклопедія»). До такої думки штовхає бажання не допустити паралелізму й стати на щось одне, бо такі паралельні форми не збагачують мови, а сплентичують тих, хто нею послугується.

Застінон, катівня

«З Салазарівських застінків він вийшов тяжко хворий, але незламний духом», — читаємо в одній статті, де автор забув що слова застінон нема в українській мові, а є катівня, цебто місце, де людей катують, мучать: «У царських катівнях мучили і катували революціонерів».

Нема потреби брати слово з іншої мови й перелицьовувати його на кшталт своєї, якщо в своїй мові є належне й притому дуже точне слово.

Застрільник, призвідник, призвідця, заводій, заводіяна

З деякого часу проскочило в мову наших періодичних видань слово застрільник, перероблене з російського застрельщик, і стало поширюватися, витискаючи давні й широко відомі українські слова: «Це дасть можливість Західній Німеччині, яка є одним із застрільників створення робочої групи ядерного планування, брати все більш безпосередню участь у розв'язанні всіх питань, зв'язаних з ядерною зброєю».

Для чого вдаватись до одного і, до того ж, штучного, запозиченого слова, коли є природні свої слова: призвідник («Видавай призвідників! — крикнув Щорс»). — С. Скляренко), призвідця («Щербан, киваючи арештованим на Моргуненка: — Ось він, ваш призвідця...» — О. Гончар), заводій («Не інакше, як і тут не обійшлося без нього, бо — чи наб'ють кого, чи поцуплять що, — скрізь Макар Чубенко заводій», — із живих уст); заводіяна («По борозні обіч дороги йшли заводіяки всі, Цигуля й Юхим серед них». А. Головно).

Такі слова, як застрільник, не збагачують мови, а відривають від живого мовлення народу.

В ОБОРОНІ НАШОГО СОБОРНОГО ПРАВОПИСУ

I. ДЕЩО ПРО «ДЕВ'ЯТКУ».

Я, на жаль, не можу назвати точної дати народження Оксанки, але я маю підстави думати, що їй не менше, як «20». У неї високе чоло, пишне русаве волосся, прямий бездоганної форми носик, іскристо-сині оченята, як ті волошки, і зуби білі й гарної форми, що дуже нагадують справжній мигдаль... Вона висона й струнка, як та молода українська тополя... Про Оксанку кажуть, що вона дівчина з характером, і, мабуть, це — правда! Її характер виявляється, наприклад, хоча б у тому, що вона, живучи від самого народження в океані чужих впливів, за всяку ціну хоче залишитися українкою, і то не просто українкою, а грамотною українкою, і саме це в'яже її зі мною. Ще років 8 тому 12-річною дівчинкою прибігала вона до мене шосуботи, щоб «свої мови не забувати»... Саме тоді сталися в Оксанчинім житті тяжкі події: несподівано померла її мати — свідома українка й учителька за фахом, а батько (теж українець!) поспішив одружитися з молоденькою американкою, і з тої пори українську мову було вигнано з їхньої хати геть, бо запанувала англійщина і в мові, і в звичаях....

Оксанка вчилася дуже добре і мріяла бути лікаркою, але краса її мачухи новтала не лише весь заробіток Оксанчиного батька, а ще й затягала його в тенета безнадійних боргів... Тому й не дивно, що після скінчення «гай скул» Оксанка покинула нерідну татову хату і... опинилася на своїх власних, хоч і не міцних іще, ногах... А про мене Оксанка, як бачите, не забула! Ось гляньте: як струнко вона сидить за моїм письмовим столом, дуже занепокоєно шукаючи чогось на дні свого портфелика, а здобувши, нарешті, те «щось» (зшиток дитячих літ із записами граматичних правил укр. мовою), говорить схвильовано-швидко:

— Оце прибігла я до вас, пані Олено, щоб спитати, чи добре я пам'ятаю одно з тих правил граматичних, які ви (спасибівам!) шосуботи втовкмачували в мою дитячу голову в роках 1964-68...

— Кажи, Оксанко! Мені й самій цікаво буде перевірити твої знання!

— Так-от: у моїм зшитку з дитячих літ я знайшла моєю рукою записане ось яке правило: у чужих словах, що стали вже складовою частиною нашої мови, ми маємо писати «и» після дев'яток приголосних (д, т, з, с, ц, ж, ч, ш, р) і перед приголосними, як наприклад: аристократ, режим, тип, тощо... Але в мене не записано, чи стосується це правило до чужих власних назов...

— А як ти думаєш?

— Я думаю і навіть пам'ятаю, що не стосується! Для мого українського вуха дуже неприємно бриніло б «Шиллер», «Фрідріх», тощо... Має бути: Шіллер, Фрідріх! Але я не на 100 % у цьому певна...

— Щойно згадане правило до власних назв жодного відношення не має! — кажу я: — Запиши в своєму зшитку ось що: після всіх приголосних і перед ними в чужих власних назвах пишеться «і». Ось приклади: Арістотель, Цицерон, Бразилія, Чикаго, тощо. Як і з кожного правила, винятки є, але їх мало: Париж. Америка, Африка.... Правило дуже просте й легко засвоюється! Але... воно, я бачу, хвилює тебе, Оксаночко! Чому? Признайся!

— Так, хвилює! Я, знаєте, посперечалася вчора на цю тему з одним «мощно вченим» паном, який розмовляв зі мною згори і твердив, що у всіх чужих власних назвах після д, т, з, с, ц, ж, ч, ш, р., перед приголосними треба писати «и», а коли я почала заперечувати, то він мене обірвав, сказавши, щоб я замовкла, бо... «яйця нурки не вчать!» Ну, а на доказ правильності свого твердження показав він мені свіже число «Свободи», в якій не раз і не два було чорним по білому надруковано «Чикаго» й «Вашингтон»...

— Ну, і чим же скінчилася ваша дискусія? — питаю я.

— Нічим! Кожен лишився при своїй думці, а я в першу ж вільну від праці годинку поїхала до вас, щоб як слід цю справу висвітлити!

— І добре зробила! — кажу я: — Ось тобі три часописи — усі свіжі, з березня ц.р. Переглянь їх, підкреслюючи червоним олівцем усі чужі слова, в тому числі й чужі власні назви! Добре? А я тим часом піду приготую щось смачне на вечерю.

Повечерявши, ми обидві знову сидимо за моїм письмовим столом, затишно освітленим високою лампою з-під зеленого абажура. Поблискуючи волошками своїх іскристих очей, Оксанка доповідає, а я з великою приємністю вслухуюсь у її досить правильно побудовані речення...

— Якщо робити висновки з трьох часописів, які я щойно переглянула, то «Гомін України», як видно, дотримується правила щодо правопису чужих слів (Ч.12 за 11 березня ц.р., ст. 3: «Президія», «Чикаго»), але «Свобода» й «Народна Воля» плывуть човном правопису туди, куди несуть їх хвилі. Ось приклади зі «Свободи» Ч. 48, за 14 березня ц.р. ст. 3 й 4: «Чикаго, Бразилія, Британія, Сицилія, але... Курітіба!» Де ж логіка?! Щодо «Нар. Волі», то в Ч. 9 за 2 березня ц.р. на ст. 7 в одному вірші бачимо «із Вашингтону», а трьома рядками нижче «Аргентини»! Цього мало: в цьому ж таки числі на ст.3. мене вразило... «Шикаго»! Це від «Chicago»! Таж «ch» по-англійськи вимовляється, як наше «ч»!

— Хай тебе це не хвилює і не дивує, бо донедавна й «Свобода» подавала назву цього міста, як «Шикаго»! А це — дві по-

милки в однім слові!

— Я не розумію, чому наша правописна дійсність є такою незадовільною! Таж тут нема над нами чобота окупанта, який зава-
джав би нам писати грамотно! Я б хотіла знати, чи є в нас
якийсь правописно-мовний правильник, що був би обов'язковим
для всіх? А якщо є, то... як він називається? Хто й коли ухва-
лив його для вжитку в школах і в пресі?

— Ти ставиш мудрі питання, Оксанко! Я радо відповім тобі,
а ти запам'ятай собі зміст моєї відповіді: вона тобі приго-
диться в дискусії з тими, хто зневажає наш соборний правопис,
живучи у вільному світі, де нема над нами гніту від чобіт оку-
панта!

— 1927 року, коли нарномом освіти був Скрипник, у Харкові
(тогочасній столиці УССР) відбулася Правописна Конференція на
грунті соборности: за участю мовознавців Східної та Захід-
ної України. Ця справді велика праця наших науковців увінча-
лася виданням «Українського Академ. Правопису 1929 р.», за-
твердженого ВУАН у Києві та НТШ у Львові в тому ж таки
1929 р. Саме цей правопис ухвалено до вжитку також і на-
шими найвищими науковими установами на еміграції: УВАН та
НТШ. Душею щойно згаданої Правописної Конференції в Харкові
був видатний мовознавець — проф. Олекса Синявський, який на
грунті «Укр. Академ. Правопису 1929 р.» написав капітальну пра-
цю під назвою «Норми української літературної мови», присвя-
чену українському вчителю та видану в УССР 1931 р. Однак,
Скрипник застрілювався, а проф. Синявський заплатив за свої «Нор-
ми» життям: сов. уряд знищив його, а його «Норми» було за-
боронено, як шкідливі для пролетаріату. На щастя, Українське Ви-
давництво у Львові перевидало «Норми» проф. Синявського в 19
41 році з передмовою проф. В. Сімовича, — з цими словами я під-
велася і, наблизившись до моєї книжкової шафи, вийняла «Норми»
видання 1941 р. і подала їх Оксанці: — Як бачиш, «Норми», себ-
то затверджені відповідними органами закон у нас є!

— А де тут сказано, пані Олено, про «дев'ятку» щодо чужих
слів?

— Знайди собі сама! — кажу я: — На останніх сторінках книж-
ки вміщено її «Зміст», де зазначено назви всіх розділів і сторін-
ки. Тобі слід шукати підрозділ «Правопис чужих слів!» — сказавши
це, я терпеливо очікую, поки Оксанка знайде потрібну їй сторін-
ку...

— Знайшла! — радісно вигукнуло Оксанка і жадібно ковтає очима
рядки на ст. 180 — 181: — І як же тут усе коротко та ясно ска-
зано! Тут, крім вами названих, я знайшла ще одно правило про
те, що після всіх приголосних перед голосними та «й» в чужих
словах пишеться «і», як наприклад: матеріял, діялект, тріумф, то-
що...

— Я не називала тобі цього правила, бо сторінки нашої преси
проти нього не грішать! А ось цікаве питання: що має робити
та людина, яка не має «норм» під руками? Яким чином можна
протягом хвилини дізнатися, як пишеться те чи інше слово. — ну,

хоча б «Чікаго» чи «Вашінгтон»? Для цього існує в нас словник Голоскевича, що відповідає правописові 1929 р., перевиданий в Нью Йорку 1952 р. і рекомендований до вжитку Секцією Мовознавства УВАН у США. Ти про цей словник уже не раз від мене чула! Ось візьми його в руки і пошукай «Чікаго»!

Жадібно схоплює Оксанка словника Голоскевича а за хвилину вигукне радісно: — Є! Знайшла і Чікаго, і Вашінгтон! Пані Олено! Дозвольте мені подзвонити вашим телефоном! Я...коротко!

— Мій телефон до твоїх послуг!

Швиденько набране число єднає Оксанку з кимось мені невідомим: може, з коханим?!

— Це ви, пане докторе? Пізнаєте мене? Перепрошую, що турбую вас у вечірніх годинах вашого відпочинку, але я говоритиму дуже коротко: пару хвилин! Ви покликались на «Свободу» ян незаперечний авторитет у наших правописно-мовних питаннях, а я покликаюся на «Норми» проф. Синявського... Розкрийте їх на ст.180, і ви переконаєтесь, що в нашій дискусії мала рацію я, а не ви! Що?! Ви не маєте «Норм» Синявського?! Та це ж наш правописно-мовний закон! Вам, як національно-свідомому українцеві та ще й знавцеві законів, личило б «Норми» Синявського мати! Ну, але, якщо ви їх не маєте, то візьміть словника Голоскевича і там, на ст.38 ви знайдете «Вашінгтон», а на ст.436 — «Чікаго»! Отак я ставлю «крапку» на нашій дискусії, пане докторе! Бувайте здорові!

У процесі цієї розмови Оксанчин голос бринів упевнено й дзвінко, а помітно зблідле протягом зими личко трошки зарум'янилось... І яке ж бо воно було гарне — те личко! Яким завзятням горіли іскристі волошки очей! Скільки було в тих очах здорової певности й віри в остаточну перемогу своєї правди!

Ось уже й замовкли Оксанчині кроки сходами вниз бігцем..... Ось уже й зникла її струнка постать із виднокола мого вікна... Знову сідаю за мій письмовий стіл і думаю... Думаю, що наша правописно-мовна практика не стояла б тепер (у 1972 році!) аж на такому анархічно-низькому рівні якби нею зацікавилася та взяла її під свій протекторат наша молодь! Бож молодь — це сила, що буде наше майбутнє! Чи ж не так, Шановний Читачу?

СКИТИ І ЇХНЯ КУЛЬТУРА

3. Витязь

Україна, зокрема південна її частина, була тереном, багатим на різні цивілізації, бо через нього проходив основний шлях народів, що рухалися в напрямі Заходу, з Азії в Європу, як також, хоч значно рідше, і в зворотньому напрямкові — на Схід.

Одною з причин обрання цього шляху для переселення — сприятливі географічні умови для руху, безкрая рівнина і відсутність природних перешкод, як гірські пасма або широкі водні простори. Бо ті ріки, які зустрічалися на шляху не були великою перешкодою...

Другою важливою принадою — було багатство нашої землі, її природи. За стародавніми джерелами, цю рівнину зрошували чисельні повноводні ріки, що від деяких з них у теперішній час залишилися тільки назви. Достатня вологість і поміркований клімат сприяли розвиткові буйної рослинності. Степи, і далі на північ — гаї, були переповнені птаством та диким звірем, ріки кишіли рибою, ліси дарували дикий мед і лимани сіль.

Одним із найбільш відомих старовинних кочових народів, що заселяли степи України від XIII в. до Р.Х. по III ст. по Р.Х. і що являв собою в ті часи велику потугу, були скити, племена іранського походження.

На жаль, самі вони не залишили по собі якихось писаних пам'яток, і відомості про них подають чужі джерела, зокрема грецькі, або археологічні розкопки.

Перші згадки про існування і життя цього народу ми знаходимо у Геродота, грецького історика і мандрівника (нар. біля 480, помер 425 р. до Р.Х.) в його «Історії» (кн. IV). Там, поруч із переназами до походження скитів досить фантастичного змісту, він подає одне оповідання, про яке сам каже, що воно йому особисто «здається найвірогіднішим». В ньому говориться, що скити спочатку жили в Азії. Це підтверджується пізнішими істориками, які вважають, що батьківщиною скитів були південні схили Алтайських гір і територія, якою вони володіли, доходила до Китаю.

Нарід цей був кочовий і в основному займався скотарством, для чого мав великі можливості, що йому давали безмежні соковиті пасовиська, які він мав у своїй посілості.

За Геродотом — під натиском ворожого племені массагетів, що з ними воювали, скити були змушені покинути свої землі і рушити на Захід.

Сучасні історики приймають за дійсну причину переселення скитів — кліматичні умови. Під впливом зміни клімату, який в тих місцевостях ставав усе сухішим, зелені простори лугів поступово перетворювалися в безплідні пустелі, і це примусило скитів рушити в напрямку до Європи, зокрема в наші степи, що були в ті часи розкішною зеленою оазою.

Перетнувши Волгу, вони стикнулися з киммерійцями, народом, який займав південно-українські землі з незапам'ятних часів. Був це в свій час могутній нарід, якого згадується як небезпечного ворога в асиро-вавилонських хроніках та старо-жидівській Біблії.

Складався він, як гадають, з різних племен, одні з яких були осілі хлібороби, які вважаються деякими вченими автохтонним населенням, нащадками племен трипільської культури. Друга частина киммерійців була войовничими кочовниками-скотарями, іншого походження, пришельцями, яким удалося об'єднати корінні племена і створити під своєю зверхністю союз племен, що був відомий в стародавньому світі як «Киммерія».

Після перемоги над киммерійцями, з яких менша частина — кочовники-скотарі, втікаючи з боями, пробилася через Кавказ та Балкани до теперішньої Турції, де й залишилися, а автохтонні хліборобські племена, в основному перемістилися на Північ і Захід України, скити на кілька століть осіли в наших степах, поклавши основи нової держави, що увійшла в історію як «Скитія».

З відомостей, які до нас дійшли, а це є чужі і можливо, не зовсім об'єктивні, скити характеризуються як люди жорстокого характеру, який особливо виявлявся в їхній поведінці з полоненими та рабами, яких вони карали найстрашнішими тортурами. Але одночасно були це також дуже хоробрі та здібні військовики і по їхню допомогу часто зверталися могутні тодішні держави. Так, у VII-му столітті тільки завдяки своїм союзникам-скитам удалося асирійцям відбити наступ мідійців на їхню столицю Ніневію. Відомо також, що єгипетський фараон Псамметіх (663-609 р.р. до Р. Х.), щоб уникнути війни зі скитами, мусів відкуповуватися від них великими дарами.

ПЕРЕВ'ЯЗКА РАНИ. РІЗЬБА НА ВАЗІ

Особливо часто скити нападали на Персію (Іран), і щоб покінчити з ними раз назавжди та щоб оволодіти багатою скитською землею, перський цар Дарій I-й десь коло 515 року величезною та добре озброєною армією вирушив на Скітію. І тут у цій війні скити виявили не тільки блискучий військовий талант, але й застосували тактику, яка з успіхом вживається військовими стратегами аж до наших днів. Не приймаючи бою з перською армією, відступаючи і затягуючи її все далі в глибину країни, вони малими загонами кінноти цілий час несподівано нападали на неї, наносячи безкарно дошкільні удари та викликаючи почуття непевності і страху у перських воєнків.

Перський похід на Скітію закінчився тим, що непереможний Дарій зі своєю чисельно зменшеною та виснаженою армією, так не вступивши ані разу у відкритий бій, примушений був ні з чим повернутися у свої володіння.

Відомо також, що в 334 році під проводом свого войовничого царя Аертеса, — що йому в той час було 90 років, скити, переправившись через Дунай напали на Македонію, якою правив тоді батько Олександра Великого — Пилип У-й. І хто знає, чи не змінився б напрямон світової історії, коли б не смерть Аертеса під час бою. Позбавлені свого вождя, скити примушені були відступити. Та, трохи відпочивши, вони ще раз розпочали наступ на Македонію в 331 році. Але тут вони натрапили на геніального полководця, яким був Олександр Великий, що вступив на престол після смерті Пилипа. Він їх і відкинув.

Як військовики, скити, попри свою хоробрість та стратегічних здібностей, мали велику перевагу перед іншими народами тим, що

НОЧУВАННЯ СКИТІВ НА НОВЕ МІСЦЕ

НЕСПОДІВАНИЙ НАСКОК СКИТІВ НА ПЕРСІВ

переважно творили кінноту. Не були вони першим народом що при звичаїв дикого коня та достосував його до своїх потреб, але гадають що вони були першими, що достосували його до верхової їзди. Кінь у їхньому житті займав особливе місце, і вони вважали за образу його запрягати. Кінь був першим і нерозлучним другом кожного скита з яким він опановував великі простори в часи війни з ним він ішов у бій і ним перемагав, у мирний час — з ним полював на диких звірів, змагався у перегонах та ін. Без коня скит не міг собі уявити і позагробного життя, тому в могилах скитів все знаходяться останки коней, часто з дорогоцінними прикрасами. Треба сказати, що скити витрачали велику частину свого багатства на оздоблення коней, яких прикрашували артистичними виробами з бронзи, срібла і навіть золота з дорогоцінними каменями та ін., і багатство скита оцінювалося за кількістю коней, що він їх мав.

Як вершники, що більшість свого життя проводили на коні, скити перші з народів застосували в своєму одязі штани, то ж вважається, що вони є винахідниками цієї частини чоловічого туалету.

Побіч коней скити мали стада овець та рогату худобу. Бики служили їм для праці і тяжких перевозок, особливо коли вони переміщалися в пошуках нового пасовиська. Рухали вони великою масою, очолюваною чисельними вершниками на своїх чудово оздоблених баских конях, за якими посувалися тяжкі чотириколесні або й шестиколесні криті вози з жінками, дітьми і домашнім скарбом, що їх тягли впряжені нількома парами воли. Далі в кур-

яві рухалися табуни коней, стада великої рогатої та малої худоби корів і овець, зі своїми погоничами рабами, які й замикали цей імпозантний похід.

Осівши на деякий час на місці, чоловіки охороняли свої стада, об'їжджували коней, робили військові вправи і особливо багато займалися полюванням. Життя серед дикої сибірської природи, в оточенні постійної небезпеки з боку хижих звірів, як леви, леопарди, ведмеді, вовки та ін., виробили з них очайдушних та завзятих мисливців, які запалювалися на одну появу якоїсь дичини. Так, оповідають стародавні автори, що підчас скито-перської війни одного разу сталося так що обидві їхні армії десь зішлися, і бій поміж ними, здавалося, був неминучий. Але тут, несподівано, виринув звіднись заяць, і вся скитська армія пустилася за ним у погоню!... Кажуть далі автори, що Дарій був цим випадком дуже обурений... Не будемо судити, чи то історичний факт, чи тільки історичний анекдот, але в ньому надзвичайно дотепно підкреслена мисливська «струнка» характеру скитів.

І хоч в українських степах не було вже ні небезпечних хижаків, ні великої дичини, як лосі, буйволи, грифи, зате подостатком було диких ослів, кабанів та іншої дичини, а в тому й таких, як бобрі, соболі, видри, горностаї та ін., що їхнє футро і тоді дуже цінувалося, тож скити і тут могли віддаватися всією душею цій своїй пристрасті.

Жінки в цей час — доглядали малих дітей, займалися ручними роботами і особливо велику частину свого часу віддавали готуванню їжі. Як відмічають стародавні записи, були вони вправними господарками, бо скити були знані ще й тим, що любили добре поїсти, і їхні пишні трапези з численними стравами та ферментуючими напоями часто супроводжувалися піснями й танцями під звуки лютень та бубонів.

ДО ВЕРШИН МУЗИЧНОГО ВИСЛОВУ

Василь Кардаш — абсолювент курсу диригентури (рр. 1938-39), керівник хорів і духової оркестри, переможець (перше місце) на фестивалі хорів весною 1940. Від літа 1943 до кінця війни він — політв'язень німецьких тюрем і концтаборів (Авшвіц, Мавгавзен, Мельк, Ебензее). По виході на волю студіює соціологію, право й економію на УВЕШ у Мюнхені (3 роки), веде хор Апостольської Візитатури, чоловічий хор Української Студентської громади та поглиблює музичні студії.

В. Кардаш — один із ініціаторів відновлення СУМ на чужині.

В Канаді (в рр. 1949-52) керує сумівським і церковним хором при Українській Православній Громаді у Ванкувері, а з 1952 до 1960 хорам (чоловічим, жіночим і мішаним) СУМ у Вінніпегу.

В роках 1961-64 студіює на Отавському (славістичний та історичний відділи) та Монреальському (гуманістичний в-л) Університетах — закінчує з відзначенням, досягнувши академічний ступінь М.А.

Від початку 1965 року В. Кардаш керує сумівським чоловічим хором «Прометей» в Торонто; при співдії Осередку організує дівочий хор «Діброва» й духову оркестру «Батурин», що їх веде по-сьогодні. За прикладом Торонта пішли інші Осередки СУМ, організуючи в себе дівочі хори й духові оркестри (нпр. Гамільтон, Нью Йорк, Ошава, Монреал та інші).

Василь Кардаш є членом провінційної Хорової Асоціації і єдиний з українських диригентів на запрошення онтерійської Ради Мистецтв бере участь у конференціях урядової Федерації Хорових Асоціацій.

ХОР ТОРОНТСЬКОГО ОСЕРЕДКУ СУМ «ПРОМЕТЕЙ»

Хор «Прометей» zorganizований 1948 року при Осередку СУМ в Торонто. Основоположником і першим диригентом був п. Зенон Гюпко. Йому, ентузіястові хорового діла завдячується перші успіхи «Прометей», наганий в лютому 1951 року альбом платівок з повстанськими піснями. Хор брав участь у багатьох національних і церковних імпрезах, в етнічних фестивалях на Кенедієн Нешенел Ексібішен в Торонто і т.п.

Під весну 1954 року мистецьке керівництво хором перебрав проф. Лев Туркевич. За нього «Прометей» чисельно і мистецько значно зріс. Дав низку власних концертів в Торонто й поза Торонтом. Брав участь у виконанні фрагментів з опер українських композиторів («Нупало» і «Утоплена»), що йшли при співучасті То-

ЧОЛОВІЧНИЙ ХОР «ПРОМЕТЕЙ» – 1972

ронтської Симфонічної Оркестри та наших кращих солістів. Осінню 1956 року наспівав на платівки серію коляд. Найзамітнішою подією в історії хору з того періоду був Симфонічний Концерт, влаштований весною 1959 року в Мессей Голл.

По смерті проф. Лева Турневича (листопад 1961 року) мистецьке керівництво хором перебрав відомий диригент Юрій Головко. З ним хор мав ряд успішних виступів.

Напрвесні 1963 року керування хором перейшло в руки п. Степана Гумініловича, з яким хор дав ряд концертів у містах Канади й ЗСА.

На протязі свого існування хор виступав також в радіо і на телевізії.

Від січня 1965 року хором диригує мгр. Василь Кардаш. Під його керуванням хор ще удосконалився, дав ряд успішних виступів і концертів у Канаді і ЗСА, і став чи не найкращим чоловічим хором на континенті. Самостійні концерти у Нью Йорку, Філадельфії, Чикаго, Детройті, Клівленді, Рочестері, (ЗСА); в Торонто, Монреалі та в усіх більших містах Онтеріо, ряд виступів на національних імпрезах в Торонто і інших місцевостях, виступи на ЕКСПО (двічі), турне на Захід Канади з рамени Комісії Століття, Онтерійського Міністерства Освіти і Канадської Ради Народних Мистецтв. участь в офіційних столітніх святкуваннях Едмонтону (Альберта), Лондону (Онтеріо), участь у відкритті Канадської Виставової площі, двічі на Онтеріо Плейс та ряд інших успішних виступів, а також три платівки – ось далеко неповний перелік за останні надзвичайно інтенсивні сім літ праці і осягів «Прометея». В репертуарі хору українська і західно-європейська класика, народні пісні і твори українських сучасних композиторів.

Хоч працю хору «Прометей» субсидіює місцевий Осередок СУМ-у, то хор є на службі всього українського суспільства.

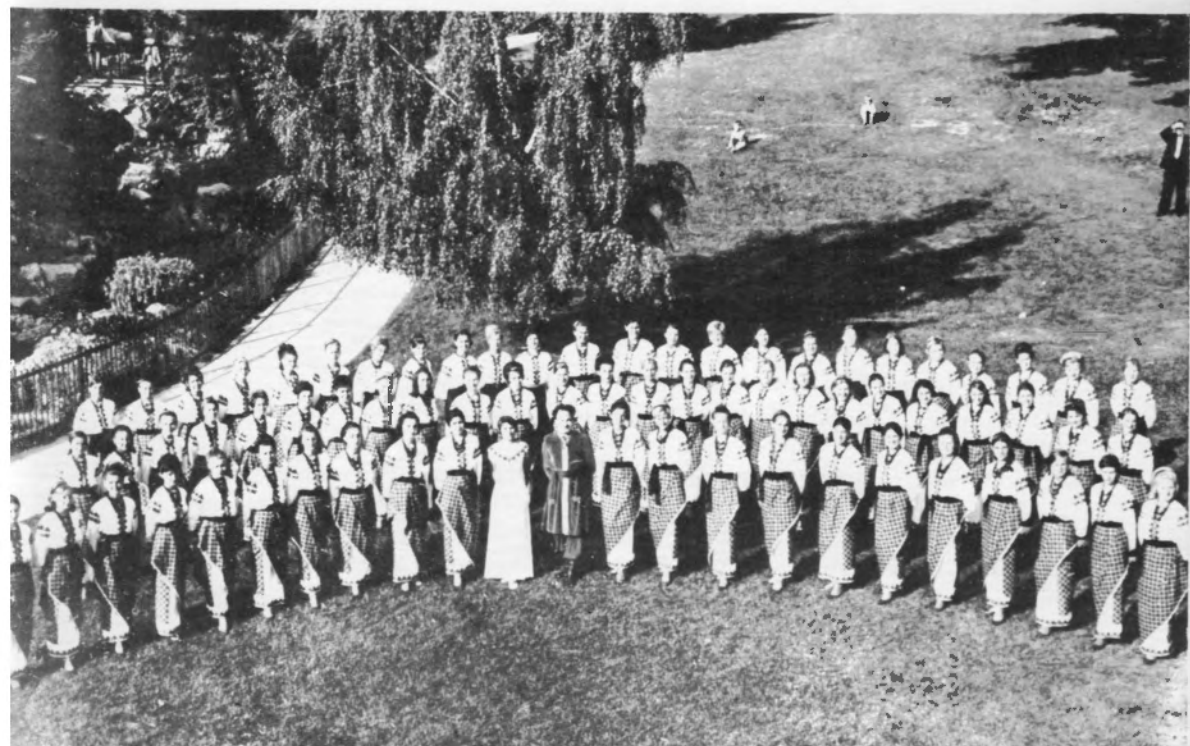
Головою управи «Прометей» на цю наденцію є п. Т. Курилюк.

Хорові акомпанює піаністка Марта Кравців-Барабаш, абсолювентка Української Музичної Консерваторії ім. М. Лисенка у Львові, абсолювентка Державних Музичних Академій у Відні та Берліні, член «Онтеріо Регістред Мюзік Тічерс Асс'н, відома з виконавських, педагогічних і акомпаністичних досягів.

ХОР ТОРОНТСЬКОГО ОСЕРЕДКУ СУМ «ДІБРОВА»

Початки хору «Діброва» сягають другої половини вересня 1965 року, коли під керму м-ра В. Кардаша передано 12 старших юначок СУМ. З первісного складу і стану хор постійно чисельно й мистецько зростає, маючи сьогодні коло 90 хористок і в репертуарі поважну кількість творів різних жанрів. Хор заслужено втішається великими симпатіями у слухачів, як надійна мистецька одиниця. Хор мав ряд успішних виступів на найповажніших імпрезах і концертах не лише в Торонто, а і в більших скупченнях Онтеріо та в найбільших осередках ЗСА (Чікаго, Нью Йорк, Детройт і т.п.). Хор виступає як окрема одиниця, а також разом з «Прометеем» у мішаному хорі. Є також на платівках.

Організаційно-адміністративною роботою керує управа хору, що
ДІВОЧИЙ ХОР «ДІБРОВА» • 1972

Її тепер очолює виховниця СУМ, дружинниця, учителька Орися Перун.

Хор має оригінальні строї (стилізувала п-ні Лариса Кардаш), що концепційно є модерністичною синтезою українських регіональних жіночих одягів з домінуючими елементами наддністрянсько-буковинських.

Акомпанюють «Діброві» молоді піяністки – Галя Безхлібник і Надя Середа.

Крім пісенно-хорового мистецтва хор «Діброва» відновлює й плекає наші культурні надбання в царині духа – наших стародавніх звичаїв і обрядів. Весною 1971 ансамбль окремо підготував і на Великдень публічно під церквою з великим успіхом вивів наші гаївки у їхньому традиційному виді і формах, притягнувши до участі багато молоді, до сліз зворушивши старших. Про успіх говорить факт, що під церквою мусіли виводити їх двічі, а на «Проводи» ще повторити у залі. Християнські і передхристиянські колядки й щедрівки в різдвяних концертах і в колядуванні «попід хати» втішаються щораз більшою популярністю. «Андріївський вечір», що відбувся під кінець 1971 – це один з останніх дуже вдалих прийомів оживити нашого духа на чужині віковічними первнями плодів нашої духовости, вціпити їх «конкретною дією» в душі нашої молоді й заохотити до дальших спроб у тій площині.

ОРКЕСТРА ОСЕРЕДКУ СУМ «БАТУРИН» - ТОРОНТО

Назву героїчної Мазепинської столиці прибрала собі наймолодша з торонтських сумівських мистецьких одиниць – духової оркестра, яку організовано осінню 1966 року. Перше «бойове хрещення» оркестра проходила літом 1967 року на «Верховині» біля Монреалу (на злеті Ю-ва СУМ Канади і Америки), на ЕКС-ПО й у столиці Канади – Оттаві, де її виступи сприймалися з великим одушевленням. Оркестра пройшла ряд інших вдалих спроб (паради й концерти у Вінніпегу, Детройті, Елленвіл, Судбури і т.п.) і, постійно чисельно й музично зростаючи, впевнено прямує до своєї мети – гідного служіння українській справі. Сьогодні нараховує коло 70 інструментів і складається з сумівців (переважно – дружинників).

Мистецький керівник – мгр. Василь Кардаш. Голова управи – дружинник Орест Хахула, секретар – друж. Павло Волошанський, адміністратор – Іван Стефанюк, господар – Петро Тимкевич, гардеробщик – Дмитро Белей, заступник голови – Василь Ринда. Диригентів допомагають дружинники СУМ Володимир Брехун і Ярослав Грод.

В репертуарі літургійна і світська музика, марші збірні пісень та інші твори. При відповідних нагодах оркестра виступає теж ра-

зом з мішаним хором О.СУМ.

Залежно від місця (на полі, в парку, чи в залі) і характеру імпрез Орнестра виступає в сумівських, або в концертних одностроях. Сумівський — як приписаний правильником. Концертний — кольорами якнайбільш український (перевага білого — від білих одягів княжих оркестр. (див. Семен Сняренко, «Святослав», Київ, 1968, стор. 473), решта у прапорових кольорах сучасності й минулого: сині жакети з жовтим обшиттям й аксельбантами та з малиновими краватками й нашивками-написами, а формою — модерний, за зразком одностроїв відомої старшинської школи у Вест Пойнт. Накриття голови — подиктоване самою назвою оркестри: традиційні мазепинки в кольорах однострою з малиновим щитиком і золотим тризубчиком «СУМ» по-середині.

ОРКЕСТРА «БАТУРИН» - 1972

ВСІ ТРИ СУМІВСЬКІ АНСАМБЛІ БИБІРАЮТЬСЯ ЦЬОГО ЛІТА З ПІСНЕЮ В КОРОТКЕ ТУРНЕ ПО ЗАХІДНІЙ ЕВРОПІ (18.8 - 4.9.1972). ВІТАЄМО І БАЖАЄМО ВЕЛИКИХ УСПІХІВ!

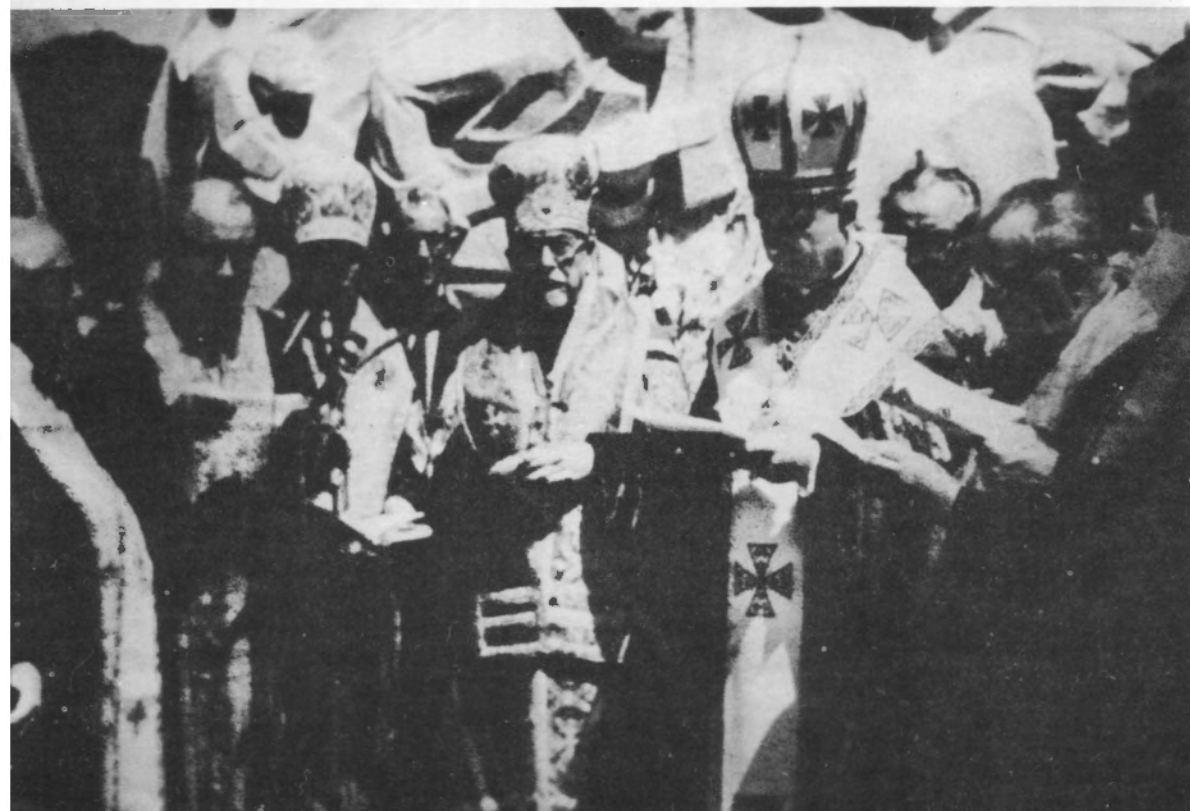
«ПІД ЧУЖИМ НЕБОМ»

Українська нінодокументалістика за кордоном збагатилася новим, майже повнометражним фільмом мґ-ра Ярослава Кулинича з Нью Йорку «Під чужим небом», з піднаголовком «У поклони Тарасові Шевченкові в Аргентині». (1971 рік – фільмування, 1972 рік – прем'єра в Нью-Йорку; камера, монтаж і озвучення Кіностудії Я. Кулинича, дикторський текст письменника Леоніда Полтави; диктори, акторська молодь Наталка Чума і Аскольд Лозинський, до речі, дуже діяльний в СУМ і ТУСМ; документальний запис звуку в Аргентині зробив керівник радіопрограми «Пісня України» Проніп Наумчук з Торонта).

Фільм «Під чужим небом» складається з двох частин, виконаний в бездоганних кольорах; з малих вад треба зауважити кілька невірних наголосів у молодих дикторів, які з часом виробляться, бо мають всі дані.

Великий срібний літак відлітає з Нью-Йорку в грудні 1971 року до Аргентини, 600 українців і українок відлітають з Торонта – туди ж, до Батька Тараса, на відкриття пам'ятника Генієві української нації; поїздами, автобусами, автами й навіть на конях вер-

владики УАПЦ і УКЦ ПОСВЯЧУЮТЬ ПАМ'ЯТНИК (кадр з фільму)

КОЛОРОВИЙ
ЗВУКОВИЙ ФІЛЬМ
КІНОСТУДІЯ
ЯРОСЛАВА
КУЛИНИЧА

A FULL LENGTH
COLOR FEATURE
CINEMA STUDIO
of YAROSLAV
KULYNICH

Під чужим небом UNDER FOREIGN SKIES

В ПОКЛОНІ
ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ
АРГЕНТИНИ

TARAS SHEVCHENKO

in Buenos Aires

УКРАЇНЦІ В ПРАГСАХ
УРУГВАЮ, ПАРАГВАЮ І АРГЕНТИНІ.

хи прямують українці з Аргентини, Уругваю, Парагваю, Бразилії туди ж, до Буенос Айресу, на свято Тараса Шевченка.

Ярослав Кулинич — обдарований кіномистець, безперечний майстер кінорепортажу (працює викладачем в цій ділянці в коледжі біля Нью-Йорку). Завзятий, ініціативний, він за власні скромні фонди дав майже двогодинний фільм, що в американській продукції коштував би кілька сотень тисяч доларів. Він їде нашвидку до Уругваю, до Парагваю, фільмує там сцени з життя українських поселенців, селян-хліборобів, яким так треба було б нових машин (навіть воду тягнуть корбами з криниць), фільмує їхні скромні хати і осяяні любов'ю рідні Церкви, їхніх дітей і їхніх столітніх старих, які не знають, що таке «пенсія», а працюють до останнього дня. Фільмує чарівну природу тих напівтропічних країн. А в Аргентині, крім величних сцен з відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові Буенос Айресі, поблизу пам'ятника Ю. Вашингтонові, з промовою посла Америки в Аргентині (у кінці українською мовою посол П. Ладж мол. вигукнув: «Хай живе вільна Україна!») мгр. Я Кулинич зумів зафільмувати Шевченківський концерт з виступами сумівської, пластової та просвітянської молоді та оперовою солісткою Галиною Андреадіс, зустріч-прийняття, відвідини американської амбасаді, а також життя українців у області Місіонес, де перші наші поселенці з Зах. України поселилися 75 років тому, а їхні нащадки добре знають мову великого Тараса Шевченка... Дуже зворушлива, незабутня сцена з посвячення пам'ятника проєкту Л. Молодожанина, коли український православний і католицький Владика спільно моляться під новим пам'ятником Кобзареві.

Фільм-документ «Під чужим небом» варто бачити, над ним було варто працювати.

Буспільники

ЧИ «НАША ІДЕОЛОГІЯ НЕУПОРЯДКОВАНА»?

Відомий український публіцист і політичний діяч та науковець проф. Лев Шанковський прислав нам свої завваги до статті Р. Сеньків, які радо поміщуємо, бо вони вносять уточнення до питань, які вимагають основних студій збону молоді. Гляди «А» ч. 3/101

Ред. Авангарду

Твердження Романа Сенькова, до речі, в дуже цікавій і добрій статті, що «з політичного боку, окрім деяких недовершених систематичних конструкцій, головню з революційних років в час і відразу після Другої Світової Війни, наша ідеологія є неупорядкована...» «А» ч. 3/101 ст.217 не відповідає дійсності. Отже всупереч тому, що твердить п. Сеньків, смію твердити, що «наша ідеологія», тобто ідеологія ОУН-УПА-УГВР була цілком завершеною і впорядкованою. Вона була перевірена в боротьбі ОУН-УПА-УГВР і була політичним інструментом цієї боротьби. Не можна навіть припускати, що з «неупорядкованою» ідеологією міг визвольо-революційний рух так довго втриматися на поверхні життя. Коли він після 10 і більше років зійшов з поля бою, то сталося це не через неупорядкованість і незавершеність ідеології, бо народ давав нашим революціонерам підтримку до самого кінця боротьби, але через об'єктивно існуючі умови, які унеможливлювали боротьбу в таких формах. Із цього можна зробити висновок, що п. Сеньків не знає ідеології ОУН-УПА-УГВР, поясненій у численних документах руху (За що бореться УПА?, Програма ОУН, Деклярація Проводу ОУН на закінчення війни тощо), а теж інтерпретованій публіцистами підпілля (П. Полтавою, О. Горновим-Дяковим, У. Кужілем, Все. Рамзенком, В. Косою, О. Мохою та іншими).

Є один дуже поважний доказ, що більшовики вважають теж ідеологію ОУН-УПА-УГВР завершеною й для народу привабливою. В їхніх архівах напевно є найповніший збір «захалавної» творчости нашого підпілля і вони його мусіли добре простудіювати. У своїх творах наукового чи белетристичного роду, вони часто згадують про листівки підпілля, що чинили «ідеологічну диверсію» (Н. Рябокляч). Але вони ніколи не скажуть, на чому ця ідеологічна диверсія полягала. Коли кажуть, то фальшують і перекручують тексти. Вони не можуть цитувати правильно, бо тим самим робили б нашим підпільникам рекламу, що вони дійсно мали завершену, привабливу ідеологію.

Сеньків пише далі, що власне ця «невпорядкованість» доводить до непорозуміння і зайвих сварок серед самих націоналістів. Так, непорозуміння були і дехто з емігрантських націоналістів хотів прийти Полтаві чи Горновому марксизм чи неокомунізм. Але це не сталося з вини Полтави чи Горнового. Обвинувачувати їх у марксизмі чи неокомунізмі, — це все одно, що обвинувачувати в цих прогріхах цілий визвольно-революційний рух в Україні. Обвинувачувати, насамперед. Чупринку й провід руху, бо Полтава й Горновий були його складовою частиною. Хіба ж можна казати, що ОУН-УПА-УГВР вели боротьбу з позицій націонал-комунізму? Це ж достоменний абсурд. Рамки цього листа замалі, щоб цитувати Полтаву чи Горнового, але для мене особисто й цього непотрібно. Припустити, що заступники Чупринки були неокомуністами, або навіть, що вони вірили в «соціалізм з людським обличчям» мені було б смішно. Твори Полтави й Горнового в багатьох випадках є виповнені гострою критикою марксизму й соціалізму. Не треба бути тільки лінюхом і завдати собі труда ці твори пильно прочитати. Знов же факт, що до цих творів пробували примазуватись різні майстрєнківці та інші «баварські неокомуністи» свідчить тільки про те, що на меті вони мали посіяння диверсії між емігрантськими націоналістами. Частинно їм це вдалося.

Лев Шанковський

«Мусимо бути сторожкими, щоб в наші ряди за кордоном не закрались такі прояви, які, в наслідок переплутування цілей із засобами, або через застосування невластивих засад і правил до поодиноких проблем можуть відводити наші дії від прямування до головної мети на манівці. Фронт визвольної боротьби проти властивого ворога не сміє в нас ніколи бути **підмінюваний, ні послаблюваний** внутрішньоукраїнським протиставленнями. Не можна робити принципів, означеній ситуації чи є питанням тактики. Принципова політика полягає в тому, що послідовно прямуємо до **однієї основної мети** найуспішнішими, найпевнішими шляхами в усіх ситуаціях, при всіх змінах не відступаючи від неї, здійснюючи той самий **основний принцип**. В нас тепер є один основний принцип, одна головна мета — Суверенна Соборна Українська Держава. До неї йдемо неухильно. А шлях наш — це шлях революційної визвольної боротьби. Він у нас єдиний тому, що він **одинокий певний, і одинокий можливий**».

СТЕПАН БАНДЕРА: «СЛОВО» — 1948 р.
політичних засад із того, що важливе тільки в
одній,

«НАШЕ В НАС САМИХ»

— «Слухай, Остале, — ходім! Сьогодні приїздить...»

— «Що, — знов чергова «знаменитість» — «рожевенький носій московських ідей», чи може з'явився новий «кльогескопф-Дейвід», а може ще...»

— «Та ти поченай — слухай! — чого ти так наперед заганяєшся? Хіба тобі не все одно хто? Головне — говорить ЯК!...»

— «А ти чув?»

— «Та — ну чекай — не чув. Але ж мені Том оповідав. Яку ідею несе!!! Нарешті! Хоч може покладе кінець цим всім безголовим, старомоднім ідеалістам. Це ж здуріти можна — сама порожнеча навколо. Бррр! Остогидло. Ось, ходім — послухаєш!»

Вони йшли університетським подвір'ям-садом в тіні розлогих, густолистих кленів, запашних ялинок і лип. Зустрілися тут випадково, як Остап ішов до бібліотеки. У рідкі вільні хвилини від галасливої захланності, від духової порожнечі натовпу, від безглузлого поспіху, — тікав він до книг. В них — в світових і рідних тво-рах глибокозорих мистців шукав і знаходив відповідь на деякі свої сумніви. Не любив він галасливі вигуки недумаючого натовпу, підбуреного добре підкутими пропагаторами чужих ідей. Не хотів іти на чергового, пустопорожнього крикуна, що і сам добре не розбираючись, що він хоче і чого добивається — викрикує чужі, або просто модні сьогодні гасла. Не хотілось тратити на це час. Але ж зневірений у всьому колега наполягав піти обов'язково — «От, побачиш. Почуєш.»

Остапа нарешті обурила ця глибока і страшна хвороба душі — зневіра у всьому і в самому собі, яка чомусь примушує молоду людину іти шукати Правди серед чужих представників різних течій. Він — мовчазний, небаланучий, замкнений в собі — нарешті не витримав — почав, затинаючись від повені думок, навалу слів говорити все більше і більше запалюючись. — «Слухай! Ну, поченай же і послухай, Петре! Чи ти в такий спосіб, плентаючись в хвості чужих нашому народові гасел досягнеш ПРАВДИ СВОГО НАРОДУ? Втративши Віру — хочеш будувати щось нове, навіть, добре не усвідомлюючи для кого? Але ж чекай! ПЕТРЕ, ЖИТТЯ — то ж є ВІРА! Без віри — людина мертва і нічого досягти НЕ МОЖЕ! Людина мусить ВІРИТИ! Людина мусить мати в собі ВІРУ, яка заложена в тобі ще в лоні ТВОЄЇ Матері, ВІРУ твого народу — народу, існування якого губиться у віках, як губляться у віках того ж народу і твої предки. ВІРУ, яка вросла в тебе могутнім, глибоким корінням не від сьогодні, і яка росте разом з тобою і виросте в могутню, непереможну силу. Ти чуєш? Де ти її подів!? Її — віру — в твій нарід, в перемогу Правди твого народу, віру в Ідею визволення нашого народу, віру в Людину, в самого себе, в свої сили — я вже не говорю про віру в нашого Творця, бо ж не можу припустити, що і ЦІЄЇ ВІРИ ти вже не маєш.

Ти — розумієш? Ти — чуєш, що я тобі кажу? Не ззовні звідкись, чужим, випадковим «провозглашателем» прищеплена, а віра свого народу — З Діда-Прадіда. Як ми можемо сприйняти ідеї московського імперіялізму з його чужим для нас всіх прагненням поневолити весь світ. Або Дейвіда-Давида, що має завдання-ціль розкласти, знищити християн? Або, хоч би і Тома, що замість того, щоб переконливо домагатись прав для свого народу — іде в поведку тих, що підбурюють до бунтів і повної руйнації людських надбань, добиваючись в такий спосіб ніби то своєї цілі?

Скажи ж мені — чому віра в правду чужого народу може бути тобі ближча і зрозуміліша? Чому і чим вона буде спроможна заповнити змістом порожнечу твоєї душі? Не вірю цьому. Чи ти... повний безбатченко... не належиш до жодного народу? Петре, — де твої очі? Де твоє серце? Та чи ж може бути будь-що чуже зрозуміліше, або краще за все те, що має мій (і твій — наш) нарід? Не можу себе в цьому переконати — та і нащо? Чи ж гідним людини, чи ж доцільніше і, з рештою, чи це дає задоволення — танцювати під дудку чужих і, навіть, ворожих нам замаскованих «ораторів»?

«Почекай-но — ти на мене нападаєш, але ж ти сам нічого конкретного не сказав мені. Лише безпідставно нападаєш. І як же ти так відважно говориш проти, як ти їх називаєш, крикунів, не знаючи їх, не слухаючи їхніх лідерів?».

— «Я ж ще не скінчив. А ти помиляєшся, бо я уважно слідкую за життям у всіх його проявах — за різними течіями серед молоді, за т.зв. «шуканням». Але, на жаль, в переважній більшості, ці демонстрації, що постають під натиском різних «течій», які часом тріають, як невинні молодечі вибрики, які з часом, мовляв, безслідно зникнуть — залишають нищівні для держав наслідки подібно, як зовсім, ніби невинний сірничок невміло використаний (або й злонависно) викликає велику пожежу, яка все руйнує.»

— «Але, Остапе, не можна так спрощувати все, не можна ж не бачити і позитивів»...

— «Правильно. Не перечу — є і такі, що є носіями прекрасних гуманних ідей, що вказують людству нові, кращі шляхи до удосконалення життя, взаємовідносин між народами. Ті ідеї людство не може не схвалити, не може не намагатись перевести їх в життя. Ці ідеї — не чужі і нашому народові. Але наш нарід сьогодні — сам знаєш, в яких обставинах живе, в якому положенні знаходиться. Здобувши ж волю, ставши державним народом — не сумнівайся — наш нарід не зволікатиме часу, щоб включитись в міжнародне, творче, повноцінне життя. І, будь певний, я переконаний в цьому — місце його в перших рядах між вільними, великими народами і передові ідеї лунатимуть з надр душі нашого народу.

Твою порожнечу, твою зневіру — намагайся перемогти і виповнити, шукаючи нашу Правду. А її сьогодні вже — є всюди повно — як тут на Заході, так і на рідній Землі. Чого тебе несе до чужих? Зневірився в нашій західній спільноті? А ти глянь навколо себе трохи ширше. Обернись лицем до тих, що не стратили віри, що є носіями нашої світлої невмирущої Ідеї, до тих представни-

нів твого народу і твого покоління, що непохитно йдуть твердим шляхом до остаточної перемоги. Знайди і своє місце серед НИХ! Ти що — не знаєш нічого про непохитність і подивугідну мужність тих в Україні, хто раз ступивши на шлях боротьби, на шлях нерівного змагу за свій нарід без вагань, іде ним до кінця?! Не читаєш нічого? Скільки ж вже видано у нас тут на Заході прекрасних творів писаних вдома. Які вічні правди сказані в них! Ось хоч би це: «Були в минулому криваві палі, і шибениці, гаки для ребер і мідні бики і походи з яких не поверталось і половини, і криваві битви одна за одною — а вони все йшли та йшли в ім'я своєї волі — за віру предків! От де були люди! Їх так просто не розкладеш!...» (Сверстюк: «Собор в ристуванні»). Або — «...Нація може жити тільки тоді, коли є люди, готові за неї вмерти... Коли сини її вірають, що їх нація — богообрана, вважають свій народ найвищим витвором історії...» (В.Мороз: стаття «Мойсей і Датан»). А ось ще: «Нерозумно зводити голос розуму і серця до одного знаменника. Голос розуму — необхідний. Але людина в якій розум загриз серце — це шкаралупа без ядра». (В.Мороз). А весь останній лист Мороза перед поновним судом до т.зв. «суддів»? Читав мистецькі твори писані в Україні? Не полінуйся — візьми почитай твори письменників на Батьківщині — не підлабузників до режиму, а твори тих, що ВІРЯТЬ і непохитно йдуть шляхом увірування в Правду СВОГО народу. Ти багато тоді зрозумієш. І твоя душа збагатиться рідними цінностями.

Скажи мені. Скажи негайно, відразу — ЩО тебе тягне на оці «твої» підозрілі «промови»? Петре, ти ж ідеш слухати чужих «крикунів». Не наукових світил міжнароднього масштабу, які дадуть тобі користь, чомусь тебе навчать. Ти наставлений, наслухавшись несамовитих закликів стати в їхні ряди і наступного дня або опинитися разом з ними в їхніх «нолгоспних» печерах і розчарувавшись у всьому кинутись на наркотики, або з галасом і піднятимися руками, затиснутими в кулак (не припускаю думки, щоб ти не знав ЩО означає цей піднятий кулак!) жертви, домагаючись не зовсім ясних для вас самих привілеїв. Готовий разом з ними висміяти, принизити всі цінності свого народу — сьогодні ж бо це модно завзято висміювати власні Уряди, військо, президента, весь свій нарід. Так, — не думаючи, що ви робите, на чий млин воду ллєте, хто з цього має користі... Чому ні — «він жеж, ну той, що про нього говорив там, з таким захопленням — так переконливо, так прекрасно говорив». Ти, дійсно, не бачиш — ти не розумієш підложжя, цілі в цих «модних», ворожих демонстраціях-бешкетях?!

Схаменись, Петре! Обернись обличчям до свого народу, зрозумій сенс його змагань. Пізнай його минуле, його сучасне. Заглянь в його майбутнє в колі інших вільних народів. Ти ж таки студент. Освічена людина. А все чуже і вороже хай, як бризки від снелі збаламученого бурєю моря — відлітає від тебе, падає ниць і розбивається вщент!

Не перечу — треба все знати, знати як найбільше, знати ворога і весь навколишній світ з його позитивними і негативними явищами. Тим більше сьогодні. А перш ніж відхрещуватись від всього

свого; перш ніж щось критикувати, або засуджувати, тим більш своє, — треба добре знати, те, що критикуєш, від чого намагаєшся, раптом, не знати чого — відцуратись. Залишати своє і перекидатись до чужого — чи це робить честь людині?

Петре! Чи ти відчуваєш духові глибини нашого народу і чи ти бачиш — який величний Храм чекає, потребує — і там вдома і тут, на Заході — наших творчих голів, наших міцних рук, щоб його здійснити, довершити, власти в нього всі цінності нашої душі! І розбудовувати його вже вільно — все далі...

А ми біднаємось, порпаємось в дрібницях, щось шукаємо, нудись кидаємось, носимо в собі порожнечу і нарешті — тінаємо в чуже життя. Віддаємо свої сили, свій творчий хист в чужі забудовання. Ти погоджуєшся зі мною?

— «Остапе! Ти стільки мені сназав. Ти ... ти забагато відкрив мені зовсім чогось нового, хоч я, як і ти, син того ж самого народу. Я, Остапе, мушу в цьому розібратись. Я не можу тобі зараз будь-що сказати.....»

— «Ну, а ти мені вибач, Петре, але я таки не піду з тобою. Засліпленість і т.зв. «шукання» наосліп чогось поза своїм власним надбанням, поза традиціями свого народу в чужому морі, та ще у речників сумнівної істини — це занадто для мене незрозуміле і далеке. Шукати між чужими те, що знехтував або загубив та не вмієш, або не хочеш знайти серед своїх — Петре, чи ж це дасть тобі заспокоєння, принесе тобі радість, зцілить твою душу? Сумніваюсь. Ну.... а ти... йди, послухай, якщо тобі це «необхідно». Тільки не загуби там остаточно своє власне обличчя. Не вийди звідтам, по закінченню, з обличчям в «рожевенькому пушкуну», або з обличчям «Дейвида-Давида». Пам'ятай — до кого, до якого народу ти належиш. І знай, що твій нарід на міжнародній шахівниці своїм духовним багатством, своїми моральними і християнськими засадами — стоїть в перших рядах. А щоб стати вільним і повноправним на цій шахівниці — він потребує кожного з нас!

Але чекай! Стривай — не забудь, якщо ти підеш туди — рознажеш мені потім все, бо я хочу про перебіг вашого «мітінгу» почути не з телевізії — неперекірчивого і безкритичного пропагатора будь-чого, але від тебе — свого колеги, що є ж таки сином мого народу.

Вжай і думай. Не кидайся на осліп. На захоплюйся стрімголов замаснованими гаслами нащадків Петра Першого та обіцянками Давида. Прислухайся бодай час від часу до найкращого порадики — до власного серця — ти ж бо його маєш не лише, як рушійну силу свого організму.

Давай свої п'ять по такій старій, дружній і шляхотній звичці. Чекатиму на тебе.

Сервус!»

Ітум

Фізична Культура

ДО ДЖЕРЕЛ ВТОМИ, ОТЯЖІЛОСТИ, БЕЗСОННОСТІ...

Д-р С. Зошун

(Доповнення до статті Р. Драгана «Втома і Відпочинок» А. 1970, ч. 3, ст. 236)

Думаю, що понурість настрою, яка шириться сьогодні з приводу нездоров'я, є по суті сліпою вулицею «модерної людини», я думаю, що наш погляд на суть недуги є мильний, бо це, що ми звемо нервовістю є у своїх наслідках набагато вагітніше ніж пістряк, що перевтома волі до чину набагато жалюгідніша ніж гальопуючі сухоти і що затяжне духове виснаження робить більше спустошення ніж дійсна недуга божевілья. Я думаю, що дійсна безвихідність лежить не в тому, скільки лежить хворих в лікарнях, лише в тому, що саме зубожує здорове в житті, що бичує працюючого, і що пронизує родину. Нервовість, прибитість і перевтома є найжалюгіднішими недугами. Вони надшерблюють життя настирливіше і ґрунтовніше ніж яка-не-будь інша недуга».(Macperson Laurie).

На постійне знасилювання підставових чинностей в людини, такої нею самою, природа пімститься.

Мек Коллум, Е.В., професор і один із цільних вчених ЗСА писав про «притьмарення здоров'я».

Якщо наші улади пристосувальності (адаптацію) і виручальності (компенсацію) в нашому тілі є в постійному шарпанні, щодня визискувані, і то почавши від хвилини запліднення, то врешті-решт, оба улади передчасно зуживаються, наступає звиродніння тканин від злучнотканної почавши і на нервовій скінчивши, внаслідок чого постає податливість до різних захворювань і нервова побудливість зростає, так що нанівець ціла побудова (конституція) тілесно-душевна заломлюється (невроза).

Проф. др. Коллат окреслює такий стан останньої спроби життя животіти на борг тобто на найнижчому ступені... з приводу заборгованості в життєдайні зачинники (вітаміни), розчинники (ферменти), всякого рода солі і рідкі первні, і з приводу пересичення нашого тіла всякими обвантажуючими речовинами, які обнижують підставові чинності життя; в першу чергу дію окиснювання (дихання) отже стримують, а то розладжують переміну речовин на всіх її позомах і в різній мірі. А такий стан існує сьогодні, почавши від запліднення по через період плоду, немовляти, дитини,

юнацтва аж до гробової дошки, звичайно сьогодні передчасної смерті.

Шепард дослідив у Канаді пересіч населення в напрямі ступеня насичення киснем їхніх тканив. Показалось, що 85 % населення Канади має обнижений ступінь дихання тканив, тобто існує виразна заборгованість в кисень усіх тканив. Шепард заключає, що з цього приводу щонайменше ця кількість відчуває перевтому, отяжілість і виказує схильність до всяких захворювань.

Забгато життєдайних, і забгато отруйних речовин в нашому тілі приводять до обниження всіх його чинностей, а тут з першу чергу видалювання відпадків переміни речовин і тих уведених первісно з нинішніми харчами. Знаємо, що більшість сьогодні терпить від затяжного запору калу (костіпацію) з цього приводу отруйний кал лежить днями, а то й тижнями в кишках, а його отруї калу проминаються до крові, до пасони (лімфа), а з обігом крові до всіх оруддів і тут підгризають корінь їх здоров'я; зразу це лише біль голови, завороти, збільшена побудливість, безсоння, оспалість, перевтома, отяжілість, які тривають чверть години, пів дня, день, з перервами, а згодом поволі таний стан утривалюється, і не оглянешся як наші оруддя, одне, друге, третє відмовляють службу... слідує поважна недуга (можливостям тут не має меж). В залежності від ткани, які згадані отруї розтривожили, маємо різні об'яви: прим. розтривоження деяких осередків в мозку може йти так далеко, що людина поповнює самогубство). В ЗСА на такий крок рішаються річно пів мільйона людей, у Франції 50.000, з тих 7.000 успішно і т.д., а ті числа зростають в скоршому ході ніж приріст населення. Самогубство є четвертою з черги найчастішою причиною передчасної смерті. (Знаменне, що 88% тих самогубців виказували одну або більше з тих недуг, які стали «нормальним» явищем «модерного» суспільства, решта виказувала лише нервовість, або перевтому, що теж уходить за «нормальне» явище геть як курення, пиття алькоголю і споживання «котлету».

Перевтома, безцільна метушня, страдальна постава, побудливість надмірного ступеня, внутрішній неспокій, пхає усіх тих нещасливих жертв сьогоднішніх звироднілих звичок харчування і таких же звичок у способі життя, до благоуханних середників як алькоголь, курення, лсд, маріхуана, і т.д.

За свідченням психіатрів це є втеча від себе самого, від невиносимого внутрішнього неспокою, перевтоми, надмірної побудливості; почуття порожнечі хвилеве забуття спричинене тими чинниками, не усуває причини, навпаки, повторюване заживання їх, притьмарює щораз то більше свідомість (Тайм, 1969, 25.7. ст.38)

Злочинність це інша відміна збоченности з того самого джерела; головно серед молоді. В Зах. Німеччині злочинність зростає з скорістю 6 разів більшою ніж природний приріст населення (1.5%) злочинности (8.2 %). (Унзере Юренд» 1969, с. 38).

Надмірно побудливий нервовий улад, його розхитаність отруями з харчів і в харчах, напиктів, теж неалькогольних, але сповнених різними хемікаліями, прим. солодило натрієм цикламат, сахарина, фосфорова кислота чи інші солодоші, курення, отруї, уживані сьо-

годні городництва, овочарстві, рільництві, лісництві, по хатах проти всяких насіком, молів, мух, ба навіть в милі і пасті до підлоги, порожках до миття посуду, косметиках, отруйні роздухи бензинових моторів, які окрім речовин зі спалення отруюють оточення сполучками олова, всякі барвики, уживані сьогодні в перерібці харчів, пекарнях, солодкарнях, м'ясарнях, молочарнях, горальнях алькоголів, лікерів, винарнях, та сотки інших хемікалій, які уживають сьогодні в заводах перерібку харчів, в заготівниках паші і харчів, в годівельнях худоби, свиней і птиці назаріз, поруч різних проти-зайчиків (пеніциліна, тетрацикліна ітд) і звіринних зачинників (гормонів), та інших «ліків» які запискують худобі, свиням і птиці..... і т.д. приводять поруч вище згаданих наслідків теж до об'яву безсоння. Як і вище згадані наслідки не приходять відразу, а поволі, капля до каплі, упродовж особового (від запліднення почавши а то і родового через покоління) життя, так і тут безсоння розвивається поволі. Постійна недостача руху приводить до застою на всіх щаблях переміни речовин, сидження дітей перед зоровими передачниками (телевізія), отже і до затримки в тілі прерізного рода вище згаданих отруй. Видалювання їх є сповільнене або й утруднене шляхом калу, сечі, потом і дихання. Отруї ті в нашому тілі можуть співдіяти між собою, скріплюючи їхню отруйну властивість, або протидіяти одна одній; а все це скроплюється на наших оруддях так чи інакше, завжди у від'ємному напрямі, упродовж днів, років а то і поколінь (можливостям тут не має меж, вони ідуть у мільйони). Наступає те виснаження наших засобів, наша побудова в тілесно-душевному поволі заломлюється.

Не згадали ми ще про нове джерело отруї для нашого тіла, а саме про проміння гамма, висіяване в часі розряджень атомових бомб і в ще більшій мірі з атомових горнил, та полелу з них (атомік реакторс).

Всі згадані отруї утруднюють а то й стримують в різному ступені і різнодогво дихання клітин наших оруддів, людина відчуває отяжілість, нехить до руху, особливо на весну. Весною вся природа і все творіння оживає, за виїмком одної людини в країнах збиткового життя, з вище і в дальшому поданих причин.

Природний харч і природний рух є передумовою повного здоров'я; було б помилкою думати, що споживаючи природний харч, але не даючи відповідної кількості руху нашому тілові, ми усунемо всі причини отого тілесно — духового розладнання. І навпаки не зважаючи на якість і кількість харчу ми пристрасно віддаватимемо плеканню руху. Уже сьогодні 40 % тих з душевно-тілесним розстроєм (невротики) чоловіків походять з кругів змагунів з високими осягами в одиничних суперництвах, стверджує Літл.

З 30-тим роком життя їхня справність нагло обнижується, якраз з приводу заламання в тілесно-душевному. Згадане явище є в рядах змагунів в одиничних суперництвах «нормальним», бо наголошується осяги за всяку ціну а не здоровля, визнаючи за забобони м'ясного харчування і визискуючи запас своїх житєвих сил не лише одностороннім харчем але теж всіми приємностями «модерної» людини з алькоголем і куренням та нічним розгулом. Це нага-

дує спостереження в Ескімосів, в ті часи, коли вони відживлялись лише м'ясом і товщем з упольованої звірини. Зі 40-вим роком життя приходило майже нагло до такого заламання в тілесно-душевному, що Ескімо кінчив звичайно самогубством, бо не міг відповісти вимогам життя (в часі полювання). Зважмо ту різницю в обидвох харч м'ясний, але Ескімо спав від сумереку до світанку і не пив алькоголю ні не курив, як це чинять сьогоднішні першуні, роблячи до того з ночі день.

Теж віддаватись одностороннім вправам Йога, є латанням дір, а не усуванням причин. Впершу чергу навіть один на 100000 не буде поважно і послідовно плекати Гата-Йога, ні не притримуватись звичок природного харчу. Ті Йоги, які не зважають на харч, іменно на його якість і кількість (є й такі) хворіють не зі старости а з приводу знищених своїми звичками харчування їхніх оруддів, прим. славний Йога Срі Оробіндо вмер з приводу затроєння сечником і сечниковою кислотою, так знищив був свої нирки. Буддисти у своїй цілості хворіють не менше ніж загал дарма, що кожно денно присвячують багато годин на роздумування і вправу відпруження. Але їхній харч нічим не різниться від харчу загалу. Відпружуючі вправи за зразком проф. Шульце належать теж сюди. Всім їм притаманна односторонність: а чейже ми складаємось з тіла і душі, Віддай тілові, що йому належить, а душі те, що їй належить. Ба, коби знаття, що тілові належить? Якби люди вміли читати з познаних в тілесно-душевному, от хочби з тих познаних так сьогодні поширеної безсонности, збільшеної побудливости, отяжілости, нехіті до руху, включно до всіх поважних недуг, то не кривотлумачили б їх походження і не дораджували б півсередників в роді черпання води з діравого судна замість заткати діру, аж тоді черпати. Але на шляху до цієї мудрости стоять неаби-які перепони. Більшість, не чінається дійсними причинами, їм вистачає те, що вони не винуваті в тому, що хворіють (так зрештою і вчать). Інші мають свої переконання сперті на незнанні, чи на уривках знання. Ще інші вірять і уповають у всемогутність медицини. А в дійсності все це ніщо інше лише оборона тої, як вони іноді кажуть, самотності приємності в житті, тобто їжі, і то саме такої, яка дає найчисленніші враження смаку, а не служить здоров'ю. Нераз читаємо в наших часописах, у звітах зі свят, забав, тощо, і то майже на першому місці про «смачний буфет пань». А ті звироднілі звички харчування сьогодні підсилюють всі ті вирібники і перерібники харчів, які з такого стану черпають великий зиск. А посередньо теж ціла та великанська споруда довкруги справи лікування, виробу ліків, забезпечення прожитку для передчасно неспроможних до праці, і так далі....

(ДАЛІ БУДЕ)

СУМ в дії

НАША ЗУСТРІЧ З ІСПОВІДНИКАМИ ВІРИ

владика В.ВЕЛИЧКОВСЬКИЙ ЧНІВ РИМІ ВЕРХ. АРХІЄП.КАРДИНАЛ ІОСИФ СЛІПІЙ

Осередок СУМ ім. С.Петлюри в Парижі задумав звеличати 80-річчя нашого Кардинала поїздкою до Риму та врученням на місці скромного дарунку. Задум удався прекрасно й усі сумівці привезли з собою чудові спогади.

Усе відбулося так, наче б усі сили того світу змовилися, щоб прикрасити й улегшити нашу поїздку: під час п'яти днів нашої мандрівки — малим автобусом, — сонце товаришило нам весь час, даючи нам радість життя. Наш шофер та провідник прогульки Івась Пастернак, справився зі своїм подвійним навантаженням —

прекрасно. Заїхали ми до гостинниці на Мадонна дей Монті, де нами заопікувалися Сестри-Катехитки з Бразилії, догоджуючи нам зразковою чистотою кімнат та смачним, багатим і недорогим харчем.

Попали ми на сам латинський Великдень, то ж вислухавши нашу Службу Божу, яку правив Архиепископ Кир Іван Бучко у Семінарії св. Йосафата, — ми поспішили на площу св. Петра, щоб побачити Папу під час його благословення «урбі ет орбі». Привіт українською мовою «Христос воскрес!» яний слухачі радія й телевізії слухали в усьому світі, — ми чули на місці.

На наше щастя, — наші два симпатичні «ціцерони» — семінаристи з Франції Влодко Волочій і Богдан з Австралії — ще перед нашим приїздом уклали для нас програму оглядин Риму, то ж зразу після св. Петра, ми вирішили покинути наш автобус, у якому насиділися 36 годин, та оглядати Рим — пішки. «По дорозі» вступали до українських установ на відпочинок та «погашення спраги». У Малій Семінарії вгостив нас о. ректор В. Сапеляк. Всі разом заспівали та оглянули цю зразкову школу, з якої виходять самі поети...

Найважливішим днем для нас був понеділок: ми всі нетерпеливо чекали авдієнції, то ж кожний ще в останній хвилині поправляв краватку й відзнаки на однострої, а голова нашого Осередку повторяв привітальну промову. Врешті ми опинилися у Ватикані, — у вітальні нашого Кардинала. Зразу після перших слів Блаженнішого зникла наша трема, бо він звернувся до нас звичайними, зрозумілими словами, які, проте, мали глибокий зміст і ми його схопили. Усім нам від серця відлягло: до нас промовляв Голова нашої Церкви, вплітаючи аргументи про збереження обряду і національності, між чемностеві, дипломатичні вислови та переплітаючи спогадами про свою власну молодість. Промова була коротка і не мала нічого з «моралізування», а проте ми запам'ятали кожне слово. Здається, що наш дарунок — три книги

В ДОРОЗІ

В РИМІ

про церковне малярство Франції, — зробив великому знавцеві релігійного мистецтва — деяку приємність, бо він не тільки нам за нього гарно подякував й обдарував своїми великими портретами, але дозволив нам робити знімку, чого ми дуже собі бажали.

Повертаючися з авдієнції, ми вступили ще до св. Петра, щоб помолитися біля чудового престолу з мощами св. Йосафата, який спочиває біля гробу св. апост. Петра.

Уже раніше дехто з нас бачив в коридорах мовчазну постать, на вид якої забилися наші серця: Архієпископ Величковський!... Коли ми зібралися при обіді в їдальні, о. д-р Богдан Курилас увійшов з Владикою та кількома словами представив нам нового мученика за віру. Сам Владика, що з великого перемучення і переживань ледве тримається на ногах, говорив слабеньким голосом про те, що сам був колись студентом та приймав участь у Визвольних змаганнях... Але велике зворушення на наш вид — адже ми були перша українська молодь, що її Владика бачив у вільному світі, — не дозволяло йому довго промовляти. Сльози перервали його слова, а ми й собі зворушилися до сліз, тому І. Пастернак подякував в імені нас усіх за добрі слова Владики та висловив нашу радість, що може й наші скромні дії за звільнення з московського нацету причинилися до несподіваної волі. Важко описати наші почування, бо вони були й сумні на вид втомленого і виснаженого Архієпископа, і радісні, що ми мали змогу його побачити живим після того, як стільки зазнав муки і переслідування...

Після цих історичних хвилин — наша група розділилася: частина рішила на море, а інші, які ще там не були, поїхали до Кастель Гандольфо.

Нікому з нас не хотілося від'їжджати з чудового Риму, де стільки українських устанів. — а який чудовий музей, що ми його, на жаль, тільки дуже побіжно могли оглянути! Ми обіцяли собі при найближчій нагоді, знову прибути до вічного міста, яке так чудово поєднує старовинну римську культуру з новітнім відродженням Християнізму, якого найкращим зразком і прапорonosцем є наш Блаженніший Кир Йосиф — римський кардинал і український патріарх...

30 годин пізніше ми вїхали у заспаний Париж, — щасливі й горді, що наш великий задум здійснився так гарно і велично.

Ляриса Вітошинська

АКТИВНІСТЬ І СТАН ОСЕРЕДКІВ СУМ В ЧІКАГО

Степан Голяш

З рамени Головної Управи СУМ Америки брав я участь у Загальних Зборах двох Осередків СУМ в Чикаго і Ос. в Палатайн. Всі три Осередки є приблизно однакові чисельно та дружньо співпрацюють. Слухаючи звітів та дискусій, хочу поділитися своїми спостереженнями та проблемами поодиноких Осередків. Осередок «Крути» працює над молоддю на далекому півдні Чикаго, Осередок ім. полк. І. Богуна охоплює молодь середнього півдня, Осередок ім. полк. Д. Вітовського розгортає свою працю в містечку Палатайн та в околицях.

Осередок «Крути» стоїть перед загрозою впливу українських родин під тиском чорного населення. Через це є малий доплив Юнацтва. Українці, які покидають рідні «гетта», в більшості живуть відокремленим життям і не дбають про організоване життя громади. Цих проблем не мають інші Осередки.

Всі три Осередки ведуть Школи Українознавства для всієї молоді в даних місцевостях. За це належить признання Управам і шкільним Комітетам, які дбають про українських дітей, даючи їм змогу вивчати мову та українознавчі предмети. Однак не всі батьки розуміють вагу шкіл українознавства.

Всі Осередки мають власні доми, що допомагає у виховній та українознавчій праці. Два Осередки в Чикаго є добре загосподарованими і мають сплачені домівки, за виїмком Ос. ім. Д. Вітовського, який відносно недавно набув будинок з великою площею, однак не має фінансових труднощостей.

Всі три Осередки СУМ є самотніми виховними молодечими організаціями на своїх теренах. Повинні це зрозуміти ті батьки, які не пускають своїх дітей до СУМ. Кожна українська молодеча організація є великим допоміжним чинником у вихованні молоді людини. Хто має застереження до цих справ, робить шкоду власній дитині.

Осередок полк. І. Богуна є самотньою молодечею і суспільно-громадською установою на середньому півдні й дбає про вдер-жання місцевої громади на належній висоті національно-політичної свідомості. Два інші Осередки стисло співпрацюють із Відділами ООЧСУ, а Палатайн із ОЖ ОЧСУ. Братні організації є спів-власниками домів та помагають у виховній праці.

Ці Осередки ведуть культурно-освітню працю, маючи відповідні мистецькі гуртки. Брак кваліфікованих сил здержує ці ділянки праці. Два Осередки на півдні Чикаго розвивають хороше мистецтво завдяки добрій диригентці С. Галан.

Краще стоїть під цим оглядом Осередок Д. Вітовського, який має добру танцювальну групу, духову оркестру, театральний і декламаторський гуртки. Все це завдяки місцевим силам як: Оля Сорока, Олекса Васьків, М. Которинський, Павло Крутяк, Мирон Лушак, В. Партикевич, та другим, які дбають про культурний рівень Осередку та впливають на всестороннє вироблення молоді. Останній попис самодіяльних гуртків Осередку СУМ в Палатайн, в дні 13 лютого 1972, стояв на високому поземі й стягнув велике число людей місцевої та дооколичних громад.

Осередок СУМ в Палатайн найкраще дбає про таборування молоді зобов'язуючи кожного брати участь у відпочинково-вишкільних таборах.

Спортову діяльність ведуть Осередки «Крути» й «Вітовського». Два Осередки на півдні Чікаго виховали вже рідну зміну. Цього року головами Осередків стали молоді дружинники.

Осередок «Крути» вже вдруге очолює інж. Осип Бурдяк, якому допомагають дружинники Е. Роцибюк, М. Пилипчак, Р. Скрип, І. Остап, та сеніори: В. Савчак, М. Семків, Г. Чомко, М. Остап, Розалія Окрух, Зоня Семків, О. Бурдяк, С. Пилипчак, П. Процик, І. Василів, Галан, С. Окрух, А. Бурдяк.

Великі зміни прийшли в Осередку СУМ ім. полк. І. Богуна. Тут вперше молоді студенти-дружинники перебрали всі ключеві позиції Осередку. Вперше в історії СУМ Чікаго головою Осередку вибрано дружинницю Стефу Яцишин, якій допомагають її ровесники-студенти: Марійка Кучер, Ліда Оришук, Леся Дяків, Андрій Чурма, Шалева А. та сеніори: І. Чура, В. Матичак, М. Василенко, Кривачук, М. Сало, П. Ткачук, І. Хомин, Т. Чурма, Г. Порохонько.

Рівнож Осередок ім. М. Павлушкова очолив дружинник мгр. М. Куляс, а разом з ним співпрацюють студенти-дружинники: Остапчун, Л. Керечинський, О. Павлівець, Б. Футала, Р. Козицький, Д. Гулик, П. Крутяк, Р. Голяш.

Одинокий сеньйор між головами усіх чікагських Осередків це О. Васьків з Палатайн. Він, одначе, очолює 4-річний Осередок ім. Д. Вітовського і разом з членами Управи пильно дбає про нову зміну. До Управи Осередку увійшли: Курпіта В., В. Кусик, М. Тихий, В. Плїшка, інж. М. Яворський, Ф. Семчишин, І. Коцко, М. Которинський, О. Ступень, М. Когут, А. Вермінський А., Оля Васьків А. Мороко, Е. Шевчук, І. Киніш, М. Лушак, Мирослава Киніш, В. Партикевич. Перед Осередком СУМ в Палатайн є добрі перспективи розвитку через відплив частини населення із Чікаго в тому напрямі.

Головним завданням усіх Осередків це виховання юнацтва. Тому вся увага Управ повинна бути звернена в першій мірі на Булавних та Булави Відділів Ю СУМ. Їм треба дати всесторонню допомогу. Подруга Розалія Окрух провадить Відділом Юнацтва «Конотоп» вже від кількох років і має добрий підхід до молоді. Віримо, що новий Булавний Відділу «Борислав» д. Которинський, вповні виправдає себе, бо має всі дані поставити належно виховну працю. Булавним Відділу «Броди» є студент Андрій Чурма, а найбільший Відділ Ю СУМ в Чікаго «Одеса» очолила наймо-

ГАННА БРЕЗДУН

Серед нових рядів української молоді, що народилась і виховалась уже на американській землі, зазначимо щораз більше активних і здібних молодих людей, які поза своїми студіями присвячують рештки свого часу на працю в молодечих, студентських та громадських організаціях. Вони є довгожданим і цінним допливом в українське громадське життя.

У рядах сумівської молоді Клівленду визначилась своєю працею й здібностями студентка Ганна Брездун. Закінчивши початкову й середню школу й здобувши бакалаврат у ділянці психології на університеті Огайо Стейт у Колумбусі, Огайо, осінню 1971 року Ганна Брездун захистила магістерську працю в ділянці психології на Кейс Вестерн Резерв у Клівленді. Під цю пору вона є інструктором психології на цьому першому американському університеті, й одночасно, є вона докторантом психологічного факультету Кейс Вестерн Резерв.

Упродовж останніх років мгр. Ганна Брездун є секретарем у праві Осередку СУМА ім. Тараса Шевченка у Пармі, членом у праві Осередку ТУСМ ім. Миколи Міхновського й, останньо, на Головному З'їзді СУМА в Нью-Йорку, обрано її членом ГУ СУМА, де вона сповняє функцію координатора праці Осередків СУМА в стейті Огайо. Точність, обов'язковість, відданість і солідність — це прикмети, які здобули їй популярність. Ці прикмети гарантують талановитій, повній енергії й патріотизму сумівці-дружинниці дальші успіхи у її професійному й громадському житті. Батько мгр. Ганни Брездун є активним членом ОУВФ в Клівленді й Пармі. Він очолює теж 364 Відділ УНСоюзу в Клівленді.

П. БУРИЙ

лодша, але дуже здібна й обдарована добрими прикметами, дружинниця Павлівець Оксана.

Самостійний Відділ Ю СУМ «Борислав» при Парафії св. Йосифа очолений цього року молодим інженером Вихрієм, помало, але впевнено, здобуває важкою й послідовною працею на полі виховання молоді право громадянства на цьому терені. СУМ це одинокі молодеча виховна організація в цій дільниці Чикаго, де живе поважне число українців, однак невелике число юнацтва свідчить, що батьки не дбають про своїх дітей та держать їх поза лавами організованої молоді. Виховні справи добре наладані завдяки відданій праці панства Боднарів та молодих виховників.

Українське Студентство в Світі

ВИСОКОШКІЛЬНІ ЛІТНІ КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Головна ціль ВЛКУ

Щороку під час літнього семестру Український Вільний Університет влаштовує Високошкільні Літні Курси Українознавства (ВЛКУ). В Програмі викладів УВУ з 1971 р. читаємо про них таке:

«ВЛКУ призначені для студентів і студенток європейських і позаєвропейських високих шкіл, які хочуть поширити й поглибити своє знання про Україну в її сучасному й минулому... вони є однією з кращих нагод для особистих контактів та виміни думок між українськими студентами з різних країн. В останніх роках взяли участь у Літніх Курсах УВУ студенти з Австралії, Австрії, Англії, Бельгії, Бразилії, ЗСА, Італії, Канади, Німеччини, Франції, Швейцарії та Югославії».

Наведені слова коротко, але дуже виразно визначають головну ціль УВУ при влаштуванні Курсів Українознавства, а саме: дати українській молоді з різних країн ширше й глибше знання про Україну та через особисті зустрічі уможливити їхнє духове зближення, так потрібне на чужині в теперішній час.

Вираховані в Програмі з 1971 р. країни свідчать про неабияке зацікавлення цими курсами, коли участь у них брала студіююча молодь майже з усіх країн поселення нашої еміграції.

Програма цьогорічних курсів

Користаючи з досвіду попередніх років, Сенат УВУ взяв до уваги різні прийоми для справнішого проведення курсів з наміром найраціональнішого використання вільного часу, в якому вони відбуватимуться, але без перетягування учасників надмірною кількістю викладів. Курси триватимуть три тижні з тим, що суботи й неділі залишаються вільними від викладів.

Досі устійнено вже педагогічний склад: професорів, доцентів і викладачів УВУ, які візьмуть участь у курсах і узгіднено програму викладів, що охоплює головні ділянки українознавства — українську культуру, мову, літературу, історію й географію.

Крім самих викладів з вчислених ділянок знання, професори проведуть також семінари для ширшого обговорення й кращого запам'ятання прослуханого матеріалу та приготують найважливішу документацію із свого предмету викладів для передачі кожному учасникові курсів на власне користування. В семінарах мають брати активну участь всі учасники курсів.

Для більшої активізації підшукується таких студентів-учасників, які підготували б короткі семінарійні праці на тему викладів і зре-

ферували б їх на семінарах. На закінчення курсів бажаючі можуть скласти іспити з вислужаних предметів і отримають свідоцтва ВЛКУ Українського Вільного Університету.

Нижче подаємо педагогічний склад та програму Літніх курсів на 1972 р.

1. Д-р інж. А. Жуковський : Українська держава 1917-1921 рр.
2. Проф. д-р Б. Кордюк : Водне господарство; Розвиток землезнавчих наук.
3. Проф. д-р В. Кубійович : Національний склад населення Української РСР в 1959 і 1970 рр.
4. Д-р Б. Микитюк : Українські дохристиянські колядки.
6. Проф. д-р Я. Рудницький : Мовні права Українців у діаспорі.
7. Мгр. П. Цимбалістий : Старе українське літописання.
8. Проф. д-р В. Янів : Головні етапи розвитку української науки.
9. Доц. д-р Г. Васильович : Розвиток національно-політичної думки в Україні.

У вільні від занять дні курсанти зможуть відвідувати визначні пам'ятники Мюнхену, бібліотеки, музеї тощо та влаштовувати розвагові програми : спільні прогулянки в Альпи, відвідини театрів і опери, товариські забави і т.п.

Союз Українських Студентів Німеччини (СУСН) плянує влаштувати під час ВЛКУ студентську конференцію. В програму ввійдуть дві актуальні теми : Обговорення змагань української інтелігенції шістдесятих років, особливо обговорення публікацій, спрямованих проти русифікації української культури шкільництва та громадсько-державного життя. Інформації про Олімпіаду в Мюнхені та про участь у ній українських спортсменів.

Для опрацювання обидвох тем мають бути залучені студентські доповідачі з різних країн.

Місце і час відбуття курсів

Високошкільні Літні Курси Українознавства відбудуться цього року так, як і попередніх років, у Мюнхені в приміщеннях Українського Вільного Університету. Найдогідніший час на проведення цих курсів, на думку Сенату УВУ, це три останні тижні перед Олімпіадою, конкретно від 7 до 25 серпня 1972 р., так, щоб після їх закінчення учасники курсів мали змогу відвідувати також цю небуденну, світового значення, імпрезу. Саме з уваги на Олімпіаду цього річчя ВЛКУ повинні викликати широке зацікавлення серед української молоді, тому що беручи участь на курсах, за відносно невеликими додатковими коштами, молодь зможе зараз після того бути на Олімпійських змаганнях, які триватимуть від 26 серпня до 10 вересня 1972 р.

Запрошення на ВЛКУ

Подаючи в цій інформації ціль, програму, час і місце відбуття курсів, ми одночасно запрошуємо нашу студіюючу молодь до

якнайчисленнішої участі в них. Крім самих студентів різних високих шкіл, у курсах можуть увзяти участь також ученики вищих клас середніх шкіл і гімназій.

Оплата за тритижневі курси дорівнює 100 ім. Менше забезпечені студенти отримають знижку. Всі учасники курсів можуть рахувати на приміщення по знижених цінах та користуватися при харчуванні тими полегшами, що з них користають інші студенти в Німеччині. Але для того потрібно скоро надіслати зголошення на ВЛКУ, щоб була змога заздалегідь підшукати й зарезервувати всім дешевші помешкання. Зголошення просимо надсилати на адресу УВУ:

Ukrainische Freie Universitat
8 München 80
Laplace Str. 24
Bundesrepublik Deutschland

Учасники курсів можуть старатися про студійні стипендії від Комісії Допомоги Українському Студентству (КоДУС), тому, що Український Вільний Університет не має фондів на уділювання стипендій. Адреса КоДУС-у така:

Kodus - F-95 Sarcelles
29., rue des Bauves, France

Г. Васькович
Керівник ВЛКУ

УКРАЇНСЬКА МАЛА СЕМІНАРІЯ ВІДЗНАЧУЄ «КРУТИ».

БУДИНОК МАЛОЇ ДУХОВНОЇ СЕМІНАРІЇ В РИМІ

В неділю рано 30-ого січня оо. Настоятелі і учні Малої Семінарії в Римі виповнили залю цього ж приміщення, щоб відзначити короткою академією свято «Крути». Семінаристи уже заздалегідь приготувались до нього. Вищі класи мали задачу на цю тему.

Академію зачато відспіванням гімну «Боже Великий». Гармонія і сила юних голосів розбудили патріотичні почуття в присутніх. Відтак — вірш «І встає 18-ий рік», продеклямований з патосом і зворушенням матуристом Михайлом Петровичем з Філядельфії.

Надзвичайно гарними були слова:

«Юний лицар встає
Його клич пробиває
Далечінь
І підносяться
300 мечів...
Це виходить
Загін юнаків
Проти диких
Московських полків.»

Напевно не один з нас молодих хотів бути між тими юними героями. По деклямації, Ю.Клюфас, студент дипломатичного факультету Римського університету, і Б.Лончина з Дітройту, студент філо-

софічного факультету Урбанського університету, почастивали нас «Серенадою» Шуберта. Перший грав на скрипці а другий — на фортепіані.

По Шуберті — головна, а zarazом і центральна точка академії: доповідь проф. В.Маркуся з Чикаго.

«... Акт Крутів з військового погляду — поразка, з державницького — помилка, з морального — стовідсоткова перемога! Це засвідчення ідейної готовності в молоді боронити свій рідний Край». Завдяки цій молоді Україна була визнана повноправною і незалежною державою кількома країнами на Заході, головню Німеччиною. В тім самім часі в Бересті велись переговори між Україною і Німеччиною. Москаль відраджував німцєві підписати трактат, яким визнає би Україну незалежною і повноправною державою як усі інші. «Київ влав», повторяв москаль. Німець вагався і сполучився телеграфічно з Києвом. «Київ ще стоїть», отримали на короткий час це, за що віддали своє юне життя.

На державному похороні Крутянців Грушевський сказав такі пам'ятні слова: «З ними в могилу сходить яка-небудь ідея про московсько-українське з'єднання!»

Цю ідею підтримує і сучасна українська молодь. Є і в наших часах на Україні Крутянці: Чорноволи, Морози, Чупринки...

Впродовж століть різні наїздники хотіли накинати на нас свою культуру, свої звичаї і традиції, але без успіху. В кожній українській людині існує воля бути своїм паном на своїй землі. Славний французький письменник Вольтер добре зрозумів цей дух і правильно написав: «L'Ukraine toujours aspirait à être libre». Присутні, а найбільше ми молоді, нагородили доповідача рясними оплесками. Доповідь вплинула на нас психологічно і хор з гордістю відспівав на честь своїм ровесникам-героям «Засяло Сонце Золоте» Недільського. Гармонія і бадьорість тону, як також і вдале чергування голосів в складних місцях пісні нагородили труд хористів. Відтак — модерна, а zarazом і прекрасна деклямація віршів, «Музика» Рильського і «Одчиняйте двері...» Тичини матуристами в супроводі бас-гітари. Декляматори сиділи між публікою і вставали раптово, примушуючи присутніх дивитись то тут, то там. Кожний мав мало, дехто й один рядок. Через цілу деклямацію, бас-гітару, якої не було видно, наслідувала биття серця, щоб зробити більш драматичним зміст поезій. Після цього хор відспівав мольову і дуже сумну пісню «Тарасова Ніч». Не один зворушився:

«Встає хмара за Лиману
а другая з моря.
Зажурилась Україна,
така її доля ...»

Академію закінчено національним гимном «Ще не вмерла...» Коротка академія вповні вдалась. Це завдячуємо в першій мірі проф. Маркусеві, що прийняв наше запрошення, одр. Тилявському, Михайлові Петровичеві і всім матуристам.

Е. Дріт

ПОЖЕРТВИ НА ЮВІЛЕЙНИЙ ФОНД «АВАНґАРДУ»

Велика Британія

О-к ГЛОСТЕР	д.І. Ткачик зб. лл. 768,769	20 ф.
О-к ЛЕСТЕР	д. О. Журавінський, зб.л. 782	1.05
	д. З.Б. Боднар, зб. л. 783	1.80
	д. М. Гаврилів зб. л. 784	1. -
	М. Миколишин, зб. л. 785	2.60
	д.М. Туркевич, зб. л. 786	1.50
	д. Г. Волоцюга, зб.л. 787	80
	д. В. Кононець, зб. л. 788	1. -
	д. Т. Лозовий зб.л. 789	80
	подр. А. Чубата, зб.л. 790	5.15
	д. О. Довбуш, зб. л. 791	2.65
О-к СКАНТОРП	д. О. Козун, зб. л. 843	5.41
О-к СЛЯВ	д. С. Хоменко, зб. л. 851	6.60
	д. В. Кінашун, зб. л. 852	5.95
О-к СВІНДОН	д. А. Хомів зб.л. 854	7.60

Канада

О-к СЕНТ КЕТЕРЕНС	(збірщин не поданий) зб. л. 878,879	38 дол
О-к КІЧЕНЕР	д. О. Малко, зб. л. 908	10
О-к ЕТОБІКО	д. А. Дзюбанівський зб. л. 901, 902	75
О-к МОНТРЕАЛЬ	з каси Осередку з нагоди відвідин Голови ЦУ	25
	З гостини в п-ства Любків.(10 дол на Крилаті)	10
	подр. Шульган Оксана	10
О-к ЕДМОНТОМ	на зустрічі з Головою ЦУ СУМ	100

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Для налагодження адміністрування Авангарду просимо Кольпортерів і Передплатників придержуватись наступного порядку :

ЗСА і КАНАДА : Кожний Осередок СУМ має мати референта сумівських видань, який збирає передплати і пересилає їх до В-ва ЦУ СУМ. Якщо в даній місцевості такого референта ще нема, або є неактивний, передплатники мають обов'язок грошові розрахунки переводити безпосередньо з В-вом в Брюсселі, пересилаючи належність банковими чеками чи моні-ордерами. Чеки з Українських кредитівок приймаються на рівні з банковими.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ : Через КУ СУМ, або поштовими моні-ордерами до Видавництва

НІМЕЧЧИНА : поштовими мандатами до ЦУ СУМ.

ФРАНЦІЯ : На чековеkonto :

БЕЛЬГІЯ : на чековеkonto КУ СУМ, або, прямо до В-ва.

АРГЕНТИНА і АВСТРАЛІЯ : До референтів сумівських видань в тих країнах.

ІНШІ КРАЇНИ : Безпосередньо до В-ва в Брюсселі.

ПОЖЕРТВИ НА ЮВІЛЕЙНИЙ ФОНД «АВАНґАРДУ»

ЗСА

О-к ім. «Крут»
ЧІКАГО

ухвала Заг. Зборів 25 дол на Крилаті» 25
з Наси Дому СУМА-ООЧСУ 25 " " 25

з весілля Р. Берка з М. Дрозд 5

О-к АВБУРН

І. Тороус зб. л. 564 4.50

Німеччина

О-к ГАНОВЕР

д. З. Терешкун

10 нм

ЖЕРТВОДАВЦЯМ І ЗБІРЩИКАМ ЩИРЕ СПАСИБІ А МОЛОДІЙ ПАРІ МНОГИХ І
ЩАСЛИВИХ ЛІТ!

ПРИГАДКА!

ВСІМ ШАНОВНИМ ВІДБОРЦЯМ «АВАНґАРДУ», ЩО ЩЕ ДОСІ
НЕ ВИРІВНЯЛИ ЗАЛЕГЛОСТІ І НЕ ВПЛАТИЛИ ПЕРЕДПЛА-
ТИ НА 1972 РІК ПРИГАДУЄМО ПРО ЦЕЙ ПЕРШОЧЕРГОВИЙ
ОБОВ'ЯЗОК, БЕЗ ВИКОНАННЯ ЯКОГО «АВАНґАРД» НЕ ЗМО-
ЖЕ ПОЯВЛЯТИСЯ, ВИДАВНИЦТВО ДОКЛАДАЄ ВСІХ СТА-
РАНЬ ЩОБ ЖУРНАЛ СВОЄЧАСНО ПОЯВЛЯВСЯ, АЛЕ НЕ-
СВОЄЧАСНІСТЬ ВПЛАТ НАЛЕЖНОСТЕЙ ВІДБОРЦЯМИ СПРИ-
ЧИНЯЄ ПОВАЖНІ ТРУДНОЩІ В РЕГУЛЯРНІСТІ ЙОГО ПОЯ-
ВИ. ЦЯ ПРИГАДКА НЕ ВІДНОСИТЬСЯ ДО ТИХ НАШИХ ВІД-
БОРЦІВ, ЯКІ СПОНТАННО І БЕЗ ПРИГАДКИ ДБАЮТЬ ПРО
ФІНАНСОВУ ОСНОВУ ЖУРНАЛУ. ЗА НАЛЕЖНІ ЗРОЗУМІН-
НЯ І СКОРИЙ ВІДГУК ЩИРО ДЯКУЄМО! В-ВО ЦУ СУМ

«AVANTGARDE»

72 Blvd. Charlemagne

1040 Bruxelles

Tel. 34.04.82

ДНЯ

(Місцевість)

Висилаю: ■ річну передплату на 1972 рік
■ заборгованість по ч 6/104
■ на «пресфонд»
разом

МОЯ АДРЕСА
(латинською)

(прізвище й ім'я)

(число дому й назва вулиці)

(місцевість, стріт, провінція, код)

(іменна)

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ТЕМИ

Ліна Костенко : «А ВИ ГАРТУЙТЕ ВАШІ ГОЛОСИ!»	81
Ант. Кушнінський : ШЕВЧЕНКІВ ПРИЯТЕЛЬ – Я. КУХАРЕНКО	82
Маруся Полоз : З ВЕЛИКОГО ЗДВИГУ	86
Є. Дріт : КАТУВАННЯ П. Г. ГРИГОРЕНКА Й І. В. ЛАЗУТИ	89
*** : ОДНА ІНТЕРПЕЛЯЦІЯ (в справі Я. Добоша)	93
М. Фортуна : СТРАСНИЙ ТИЖДЕНЬ ЗА БОГА, ЗА УКРАЇНУ	95
Р. Голяш : ДУМКИ З ПРИВОДУ ЕСЕЮ В. МОРОЗА «СЕРЕД СНІГІВ»	97
О. Коваль : ПРОБЛЕМИ РОСТУ І ДІЇ СУМ	99
*** : СВ. П. МИТРОПОЛИТ ІЛАРІОН	106

ПОЕЗІЯ, ПРОЗА

Ігор Напинець : НА ГОЛГОФІ	108
Любомир Госейко : МІЙ ЛЕБЕДИНИЙ СПІВ	111
*** : В ГОРУ ПРАПОРИ, сумівський марш	113
Любомир Госейко : ЄВРОПЕЙСЬКА ГРУПА	114

НАУКА, КУЛЬТУРА, МИСТЕЦТВО

Б. Антоненко-Давидович : КУЛЬТУРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	118
Олена Звичайна : В ОБОРОНІ НАШОГО СОБОРНОГО ПРАВОПИСУ	122
Зінаїда Витязь : СКИТИ І ЇХ КУЛЬТУРА	126
*** : ДО ВЕРШИН МУЗИЧНОГО ВИСЛОВУ	131
Л.П. : «ПІД ЧУЖИМ НЕБОМ»	136

СУСПІЛЬНИКИ

Лев Шанковський : ЧИ НАША ІДЕОЛОГІЯ НЕУПОРЯДКОВАНА ?	138
Ігум : НАШЕ В НАС САМИХ	140

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА

Др. С. Зошук : ДО ДжЕРЕЛ ВТОМИ, ОТЯЖІЛОСТІ, БЕЗСОННОСТІ	144
---	-----

СУМ В ДІЇ

Ляріса Вітошинська : НАША ЗУСТРІЧ З ІСПОВІДНИКАМИ ВІРИ	148
Степан Голяш : АКТИВНІСТЬ І СТАН ОСЕРЕДКІВ СУМ ЧІКАГО	150
П. Бурій : МОЛОДІ ПРОФІЛІ (Г. Брездун – Парма)	153

УКРАЇНСЬКЕ СТУДЕНТСТВО В СВІТІ

Г. Васькович : ВИСОКОШКІЛЬНИЙ ЛІТНІЙ КУРС УКРАЇНОЗНАВ-СТВА	154
Є. Дріт : УКРАЇНСЬКА МАЛА СЕМІНАРІЯ ВІДЗНАЧУС «КРУТИ»	157

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

*** : Пожертви на пресфонд АВАНґАРДУ	159
--	-----

НА ОБКЛАДИНЦІ:

ПОГРУДДЯ Т. Г. ШЕВЧЕНКА «ДУМИ МОЇ...» СКУЛЬПТОР Ф. А. КО- ЦЮБІНСЬКА	
ІЛЮСТРАЦІЯ ДО «КОБЗАРЯ» 1963 «МОСКАЛЕВА КРИНИЦЯ» О. Г. ДАНЧЕНКО	

